

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

_____ Л.Г.Буданова

«_____» _____ 2023 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

**ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ
(ПЕРЕКЛАД ВКЛЮЧНО), ПЕРША – АНГЛІЙСЬКА»**

**Тема: *ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-
ВЕКТОРНОГО КОМПОНЕНТА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ
ТЕКСТІВ ЖАНРУ ПОПУЛЯРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ***

Виконавець: студентка групи ФЛ-201«Мз» ЛПАТНІКОВА ПОЛІНА СЕРГІЇВНА

Керівник: д.пед.н., проф. БУДАНОВА ЛІАНА ГЕОРГІЇВНА

Нормоконтролер: _____ (Кондратенко Юлія Вікторівна)

Київ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій

Кафедра англійської філології і перекладу

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____Л.Г. Буданова

«_____» _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання дипломної роботи

Ліпатнікової Поліни Сергіївни

(прізвище, ім'я, по батькові випускника в родовому відмінку)

1. Тема дипломної роботи Визначення та відтворення емоційно-векторного компонента в процесі перекладу текстів жанру популярної психології

затверджена наказом ректора від «_____» _____ 2023 р. № _____

2. Термін виконання роботи: з _____ по _____

3. Вихідні дані роботи: Відтворення емоційно-векторного компонента в процесі перекладу текстів жанру популярної психології – це складне завдання, яке вимагає великої уваги до емоційного виразу автора та культурних особливостей мови. Перекладач повинен мати не лише знання мови, але й здатність співпереживати та розуміти авторські емоційні стани, щоб передати їхню глибину та інтенсивність в перекладі.

4. Зміст роботи: Розділ 1. Методологічні підходи дослідження емоцій як частини повсякденного життя людини. Розділ 2. Теоретичний аналіз емоційно-векторного

компонента у творах жанру популярної психології. Розділ 3. Відтворення емоційно-векторного компонента в процесі перекладу твору Гері Чепмена «П'ять мов любові».

5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу:

Додаток А. Види емоцій людини; Додаток Б. Класифікація емоцій людини; Додаток В. Перекладацькі трансформації; Додаток Г. Колесо емоцій Плутчика; Додаток Д. Таблиця прикладів відтворення емоційно-векторного компонента у процесі перекладу твору Г. Чепмена; Додаток Е. Частотність використання перекладацьких трансформацій у творі Г. Чепмена «П'ять мов любові»

6. Календарний план-графік

№ з/п	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1	Підготувати та узгодити розширений план-конспект дипломної роботи.	до 16.10	
2	Підготувати чорновий варіант роботи	до 20.11	
3	Урахувати рекомендації наукового керівника, опрацювати та внести результати додаткових досліджень, що проводилися під час переддипломної практики, підготувати чистовий варіант роботи.	до 27.11	
4	Оформити чистовий варіант роботи та подати його науковому керівникові для підготовки відгуку та організації рецензування.	до 04.12	
5	Подати роботу до комісії з попереднього захисту дипломних робіт.	до 11.12	
6	Подати остаточний варіант роботи в оправі, а також повний пакет супровідних документів на випускову кафедру.	за тиждень до початку роботи ЕК	

7. Консультація з окремого(мих) розділу(ів)

Назва розділу	Консультант (посада, ПІБ)	Дата, підпис	
		Завдання видав	Завдання прийняв

8. Дата видачі завдання: « _____ » _____ 2023 р.

Керівник дипломної роботи _____ Буданова Л.Г.
(підпис керівника) (П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____ Ліпатнікова П.С.
(підпис випускника) (П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота «ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВЕКТОРНОГО КОМПОНЕНТА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ЖАНРУ ПОПУЛЯРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ»: 97 с., 2 табл., 1 діаграма, 21 літературне джерело.

Об'єкт дослідження: емоції в контексті повсякденного життя людини.

Мета роботи: комплексне дослідження методологічних підходів дослідження емоцій як частини повсякденного життя людини.

Методи дослідження: лінгвістичний аналіз, культурно-контекстуальний аналіз, експериментальні методи.

Результати магістерської роботи рекомендується використовувати в практичній діяльності перекладача для достовірної передачі емоційного і комунікативного аспектів при перекладі творів жанру популярної психології.

ЕМОЦІЙНО-ВЕКТОРНИЙ АСПЕКТ, СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ЕМОТИВНОГО КОМПОНЕНТУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ, СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕМОЦІЙ

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Методологічні підходи дослідження емоцій як частини повсякденного життя людини	7
1.1. Роль та вплив емоційного складника на життя	7
1.1.1. Емоції – невід’ємна частина життя	7
1.1.2. Важливість вираження емоцій людиною	13
1.2. Класифікація емоційного компонента з точки зору психології	18
Розділ 2. Теоретичний аналіз емоційно-векторного компонента у творах жанру популярної психології	28
2.1 Психологічні аспекти емоцій у текстах жанру популярної психології.....	28
2.2 Складнощі та нюанси відтворення емоційного компонента у творах жанру популярної психології.....	39
2.3 Визначення ключових емоційних складових	44
2.3.1 Аналіз основних емоцій, які характеризують тексти популярної психології...44	
2.3.2 Шляхи відтворення емоційно-векторного компонента у перекладі	45
Розділ 3. Відтворення емоційно-векторного компонента в процесі перекладу творів Г. Чепмена «П’ять мов любові»	48
3.1 Психологічно-лінгвістичний аналіз творів.....	48
3.2 Деталізація емоційно-векторного компонента при перекладі.....	65
Висновки	80
Список використаних джерел	83
Додатки.....	86
Додаток А	87
Додаток Б.....	88
Додаток В	89
Додаток Г.....	90

Додаток Д	91
Додаток Е.....	97

ВСТУП

Актуальність теми. Емоції є важливим компонентом нашого повсякденного життя і суттєво впливають на наші рішення, взаємодію з іншими людьми та на загальний стан психічного здоров'я. Їхнє дослідження має важливе значення у таких сферах: сприйняття та обробка інформації, адже емоції впливають на наш когнітивний процес; міжособистісні відносини під час спілкування, конфліктів, співпереживання та інших взаємодій між людьми.

З точки зору психології дослідження емоційного компоненту життя людини є важливим в тому плані, що він впливає на наш психічний стан. Так, здатність ефективно керувати своїми емоціями сприяє емоційній стабільності та психічному благополуччю, а ось негативні емоції можуть призвести до розвитку різних психічних розладів, наприклад депресія, апатія чи тривожність.

З розвитком технологій з'являються нові можливості для дослідження емоцій, такі як аналіз тексту, розпізнавання голосу тощо, що відкриває нові горизонти для розуміння та використання емоцій. На практиці емоції впливають на прийняття людьми рішень в різних галузях, от-як музика, медицина, сфера обслуговування, де важливим аспектом є саме стресостійкість, освіта тощо. Емоції (як позитивні, так і негативні) також служать джерелом мотивації, позначаючись на бажаннях людей досягати певних цілей.

Актуальність даної теми підтверджується також науковими працями таких дослідників, як Чернякова О. В., Марчук С. В., Подофєй С. О., Карпенко Є. В., Крикун В., Вавринів О. С., Михайлишин У. Б., Українська А. Р., Толмачевська В. О., Джеджера О. В., Белякова С. М., Буркало Н. І. та інші, які дослідили роль та вплив емоційного складника на життя, а також класифікацію емоційного компонента з точки зору психології.

Метою дослідження є комплексне дослідження методологічних підходів дослідження емоцій як частини повсякденного життя людини.

Завдання дослідження впливають із мети роботи і є наступними:

- 1) дослідити роль та вплив емоційного складника на життя;
- 2) проаналізувати класифікацію емоційного компонента з точки зору психології;
- 3) визначити вплив емоційно-векторного компоненту у перекладі творів жанру популярної психології;
- 4) виокремити та показати способи відтворення емоційного компонента у творах жанру популярної психології.

Об'єктом дослідження є емоції в контексті повсякденного життя людини.

Предметом дослідження є підходи, які використовуються для систематичного та наукового розуміння цих емоцій.

Методи дослідження включають:

Лінгвістичний аналіз: Вивчення мовних засобів, які використовуються для вираження емоцій у текстах, та їхніх відповідників у цільовій мові.

Культурно-контекстуальний аналіз: дослідження, як культурні різниці впливають на сприйняття та вираження емоцій.

Експериментальні методи: експерименти з участю білінгвів для визначення, як вони сприймають та інтерпретують емоційні вирази в обох мовах.

Ці методи дозволяють глибоко зрозуміти, як емоційний контент передається через мовні та культурні бар'єри.

Теоретичне значення полягає у розвитку перекладознавства та психології. Це дослідження сприяє глибшому розумінню взаємозв'язку між мовою та емоціями, а також виокремлює методологію для аналізу емоцій у текстах. Воно також надає нові інсайти щодо культурних відмінностей у вираженні емоцій, що є важливим для глобалізованого світу.

Практичне значення полягає у покращенні якості перекладу та доступності психологічних текстів для ширшої аудиторії. Воно допомагає перекладачам ефективніше передавати емоційний контент, що, у свою чергу, сприяє кращому розумінню та прийняттю ідей, описаних у цих творах.

Апробація дослідження Основні положення дипломного дослідження доповідались, обговорювались на міжнародних і всеукраїнських наукових конференціях II Міжнародна науково-практична конференція “CURRENT CHALLENGES OF SCIENCE AND EDUCATION”, 16-18.10.2023 Берлін, Німеччина.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділу, що містить два підрозділи, висновків, та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕМОЦІЙ ЯК ЧАСТИНИ ПОВСЯКДЕННОГО ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

1.1. Роль та вплив емоційного складника на життя

1.1.1. Емоції – невід’ємна частина життя

Емоції – найважливіша складова людського «Я». Вони визначають рівень мислення і діяльності, ставлення до людей, подій і життєвих проблем, оцінку своєї поведінки і вчинків, впливають на роботу органів і тканин організму. Їх наявність визначає певні фізіологічні стани організму. Деякі вчені використовують терміни «емоція» та «почуття» як синоніми, але почуття вважаються більш примітивними переживаннями, які присутні як у людей, так і у тварин.

Емоції – це комплексні психофізичні стани, які виникають у відповідь до різноманітних подій чи ситуацій. Це внутрішні переживання, які включають психологічні реакції, психологічні відчуття та вираження через мову та поведінку. Емоції визначають як ми сприймаємо та реагуємо на події навколо. Вони є своєрідним фільтром, через який ми взаємодіємо з оточуючим світом.

Емоції можуть бути позитивними (наприклад, радість, захват, любов) чи негативними (сум, гнів, страх).

Кожна емоція має свої унікальні характеристики, такі як вираз обличчя, тон голосу, жести та інші форми вираження. Радість, горе, тривога – ці почуття надають нашому існуванню глибину і колір. Вони роблять наше життя насиченим та цікавим. Емоції виникають як реакція на зовнішні подразники або внутрішні думки та переживання. Вони грають важливу роль у поведінці людини, взаємодії з іншими та адаптації до змін у навколишньому середовищі. Емоції є невід’ємною частиною людського досвіду та впливають на всі аспекти нашого життя, від прийняття рішень до стосунків із іншими людьми.

Вони допомагають в утворенні та укріпленні відносин з оточуючими.

Емоції виникли в процесі еволюції як засіб реагування та адаптації людей до зовнішніх впливів. У процесі еволюції емоції диференціюються і формують різні типи з відмінними рисами і закономірностями перебігу. Найпростішою формою емоції є емоційний тон почуттів, вроджене приємне переживання, пов'язане з певними життєво важливими впливами. Вже на цьому рівні емоції розрізняють на дві полярності. Позитивні емоції викликаються сприятливими впливами і спонукають суб'єкта до їх збереження. Негативні емоції стимулюють діяльність, спрямовану на уникнення шкідливих впливів [23, с. 382-383].

В екстремальних ситуаціях, коли суб'єкт не в змозі впоратися з ситуацією, що склалася, розвиваються так звані афекти. Афект – це особливий вид емоцій, що характеризується дуже великою силою, здатністю гальмувати інші психофізіологічні процеси і здатністю нав'язувати той чи інший спосіб, закріплений в еволюційних процесах, включаючи «аварійні» рішення ситуацій (втеча, агресія і т. д.).

Емоційні реакції, як активні відповіді, є потужними організаторами поведінки. Будь-яка емоція спонукає нас до дії або до відмови від дії. Емоції є внутрішніми організаторами наших реакцій, які напружують, збуджують, стимулюють або затримують певні реакції. У широкому спектрі емоційних проявів прийнято розрізняти власне емоції. Власне емоції, на відміну від афекту, рідко проявляються у зовнішній поведінці. Тобто це оцінне ставлення суб'єкта до можливих або наявних ситуацій, власної діяльності та інших людей, а також самовираження в цих ситуаціях.

Дослідники емоцій вважають, що емоції виконують різні функції, але їхні погляди часто розходяться. Аналіз різних поглядів на це питання дозволяє визначити основні функції емоцій. Це участь в управлінні поведінкою людини і тварин, допомога організму в задоволенні його поточних потреб. Емоції характеризують потреби людини та об'єкти, на які вони спрямовані. У процесі еволюції емоційні почуття і стани біологічно закріпилися як спосіб підтримання життєвих процесів в оптимальних межах. Значення емоцій для організму полягає в тому, що вони попереджають про руйнівний характер будь-якого чинника. Основна функція емоцій проявляється в декількох напрямках.

1. В першу чергу, емоції є мовою, тією системою сигналів, за допомогою якої суб'єкт дізнається про значимість того, що відбувається. Іншими словами, емоції виконують оціночну функцію, тобто функцію вираження суб'єктивного ставлення до того, що відбувається [20, с. 302].

2. Сигнальна функція полягає в інформуванні організму та оточуючих про стан задоволення або незадоволення потреб суб'єкта.

3. Захисна функція полягає в попередженні суб'єкта про реальну або уявну загрозу (страх, відраза або інші емоції). Емоції можуть бути рушійною силою (мотивацією) для діяльності або поведінки, а також можуть впливати на зміну мотивації.

4. Організуюча функція емоцій – це здатність емоцій спрямовувати основні сили, ресурси та увагу організму на організацію певної спрямованості на предметний зміст.

5. Регуляція як функція емоцій, або здатність емоцій регулювати реальність, полягає у стимулюванні індивідуальної активності.

6. Комунікативна функція емоцій – одна з найважливіших у сучасному житті. У повсякденному спілкуванні важливий не функціональний стан тіла, а виразні рухи обличчя та змінений голос. Емоції розповідають нам про те, як ми відчуваємося, ми кричимо від болю, просимо про допомогу, коли втомилися чи опинилися в скруті. І коли нам допомагають, ми дякуємо словами та мімікою вдячності [10].

Сильні емоції пов'язані зі змінами в кровообігу. У стані страху або гніву люди бліднуть, тому що кров відтікає від зовнішніх шарів шкіри. Від сорому чи збентеження людина червоніє: кров припливає до обличчя. Страх посилює потовиділення, а серце б'ється швидше або, навпаки, «завмирає». При гніві або радості збільшується частота дихання. Емоції також виражаються у виразних рухах, таких як міміка (рухи обличчя), пантоміміка (виразні рухи всього тіла, такі як поза і жести) і так звана вокальна міміка (інтонація, підкреслені паузи, підвищення і зниження голосу, смислові акцентування). Для вираження найскладніших і найглибших емоцій людство створило такі види мистецтва, як музика, живопис, скульптура і поезія. Твори мистецтва, що відображають

великі емоції художників, письменників і композиторів, завжди хвилювали серця людей і викликали відповідні емоційні реакції [16, с. 4-5].

Емоціям також притаманні певні властивості:

- суб'єктивність – одна й та сама подія викликає різні емоції у різних людей;
- полярність – емоції мають позитивні та негативні знаки: радість-дискомфорт, смуток-задоволення тощо;)
- фазові характеристики емоцій в динаміці з кількісними аспектами – в межах одного емоційного стану (однієї модальності) чітко виявляються варіації його інтенсивності за типом напруги між розрядкою і збудженням – заспокоєнням.

В усвідомленні та розумінні власних емоцій та емоцій інших людей важливу роль відіграє емоційний інтелект. Емоційний інтелект – це сукупність розумових здібностей до виявлення, розуміння та управління емоціями. Це важлива інтегральна характеристика особистості, яка проявляється в ефективності розуміння емоцій, узагальнення їх змісту, виділення емоцій у міжособистісних стосунках, регулювання емоцій для позитивного впливу на пізнавально-когнітивну діяльність та подолання негативних емоцій, які заважають спілкуванню або перешкоджають особистому успіху [15, с. 22].

Виокремлюють п'ять складників емоційного інтелекту:

- 1) самосвідомість, усвідомлення власних почуттів і пов'язані з цим впевненість у собі, самоповага, самореалізація та незалежність;
- 2) навички міжособистісного спілкування, засновані на емпатії та соціальній відповідальності;
- 3) адаптивність, гнучкість та навички конструктивного вирішення проблем
- 4) управління стресовими ситуаціями, контроль імпульсів та стійкість до стресу;
- 5) переважно позитивне ставлення, благополуччя та оптимізм.

Українські дослідники зробили такі припущення щодо відокремлення емоцій від інстинкту та перенесення їх у сферу психічного здоров'я: більшість людських емоцій є інтелектуально опосередкованими; існує природний зв'язок між емоційними та

інтелектуальними процесами мислення, оскільки емоційний розвиток відбувається в унісон з розвитком мислення; емоції беруть участь у регуляції мислення та його мотивації (мотивація мислення та емоційна регуляція); емоції є складовою мислення.

Емоційна компетентність складається з особистісної компетентності (управління собою – розуміння себе, саморегуляція, мотивація) та соціальної компетентності (побудова стосунків – емпатія, соціальні навички). Структура емоційної компетентності:

- усвідомлення власного емоційного стану;
- здатність розрізняти емоції інших людей;
- здатність використовувати лексику та форми вираження емоцій, прийняті в певній культурі; на більш зрілому етапі – здатність засвоювати культурні сценарії та пов'язувати емоції з соціальними ролями;
- здатність до емпатії та співпереживання переживань інших людей;
- здатність справлятися з негативними переживаннями, використовуючи стратегії саморегуляції, які мінімізують інтенсивність і тривалість таких переживань [19, с. 262];
- визнання того, що структура і характер стосунків проявляється у способах вираження емоцій у стосунках, тобто ступенем безпосередності, автентичності вираження, а також ступенем взаємності та симетричності емоцій у стосунках (наприклад, зріла близькість характеризується взаємністю та симетричністю емоційного вираження, тоді як у стосунках між матір'ю та дитиною чисто емоційне вираження є асиметричним);
- здатність бути емоційно адекватним, тобто приймати власні почуття, якими б унікальними та культурно зумовленими вони не були, та реалізовувати власні уявлення про бажаний емоційний баланс.

Емоції мають як причину, так і об'єктну детермінацію. Емоції завжди мають автора, детермінацію, що визначається ціннісно-смісловим полем автора та бюджетом організму, і цільову спрямованість. Емоції є одночасно і об'єктами контролю, і потенційними джерелами смислу. Їхні основи закладаються референтом і в процесі онтогенезу конструюються все більш незалежно та автентично. На цей процес

впливають не лише базові емоційні установки та засвоєні сценарії, але й дискурси, з якими особистість пов'язана відносинами взаємо-детермінації. Таким чином, люди стають не лише зовнішніми спостерігачами своїх емоцій, але й їх активними учасниками та конструкторами.

Вивчаючи функції та роль емоційного інтелекту в життєвому процесі людини, важливо зазначити, що емоційний інтелект має цілісне ядро, глибинний характер (його основна увага зосереджена на фундаментальному рівні) та спрямованість на майбутнє. Це говорить про те, що емоції завжди відповідають цілям, які характеризуються різним рівнем розуміння та усвідомлення. Цілі формуються протягом усього життя людини. І чим краще узгоджений життєвий сценарій на всіх рівнях ідентичності, тим більш конгруентним буде життя людини. При цьому людина може розуміти, що вона все робить правильно і перебуває в гармонії з собою і світом, але може не до кінця усвідомлювати свій сценарій, причини його виникнення і можливі наслідки [12, с. 67-68].

Вчені виділяють наступні функції емоційного інтелекту:

- утворення значень;
- поведінкова атрибуція;
- координація бюджету організму (за допомогою понять);
- емоційна комунікація;
- соціальний вплив.

З одного боку, такий погляд на емоції є більш чутливим до пояснення осьових векторів емоційного інтелекту, а з іншого – відкриває нові горизонти для подальшого вивчення його ролі в життєвих процесах людини. Вони полягають у можливості визначення складових емоційного інтелекту та конкретних механізмів, які мають найбільший вплив на цей процес.

У 1950-х і 1960-х роках соціологи, як правило, поділялися на два табори. Універсалістський табір стверджував, що, незважаючи на культурні відмінності, такі як звичаї та традиції, на фундаментальному рівні всі люди відчувають себе однаково. Ця

група вчених вважала, що емоції спочатку розвинулися як реакція на навколишнє середовище наших предків і є однаковими в різних культурах. Дійсно, люди часто описують свої емоції як «автоматичні», «природні», «фізіологічні» та «інстинктивні», підтримуючи ідею про те, що емоції є жорстокими та універсальними.

Однак табір соціальних конструктивістів стверджував, що, незважаючи на загальну еволюційну спадщину, різні групи людей еволюціонували, щоб адаптуватися до власного середовища існування. І так само, як змінюється оточення людини, емоції людей також змінюються в культурному плані. Наприклад, Лутц стверджував, що багато західних поглядів на емоції припускають, що емоції – це «особливі події, розташовані всередині людей». Але жителі Іфалука (невеликого острова поблизу Мікронезії) розглядають емоції як «обмін між людьми». Соціальні конструктивісти вважали, що оскільки культурні ідеї та практики є всеосяжними, тому люди часто замислюються про те, як їхні емоції формуються власною культурою. В результаті емоції можуть відчуватися автоматично, природно, фізіологічно та інстинктивно, але в той же час формуються в основному культурно.

Узагальнюючи, можна сказати, що емоція – не тільки індивідуальне, але й культурно обумовлене явище. Вони формують культурний контекст, визначають норми і вираження емоцій в конкретному суспільстві.

1.1.2. Важливість вираження емоцій людиною

Емоційний стан людини яскраво виражається у спілкуванні, зокрема у мовленні, в якому кожен учасник (мовець і адресат) усвідомлює свої емоції та кодує або декодує їх у реалізовані мовні одиниці. Реалізація емоційного стану адресата відбувається в емоційних ситуаціях і відбувається в межах емоційного дискурсу як окремого виду мовленнєвої діяльності, що передає емоційний стан як спосіб психологічної реалізації емоцій мовця та викликає відповідне емоційне переживання в адресата.

Емоції можуть відігравати важливу роль у тому, як ми думаємо і діємо. Емоції, які ми відчуваємо щодня, спонукають нас до дій і впливають на рішення, які ми приймаємо в житті, як великі, так і малі.

На емоції впливає мережа взаємопов'язаних структур мозку, які складають так звану лімбічну систему. Такі ключові структури, як гіпоталамус, гіпокамп, мигдалеподібне тіло і лімбічна кора відіграють важливу роль в емоційних і поведінкових реакціях.

Емоційний дискурс пов'язаний з психоемоційною системою, когнітивною системою, соціокультурною системою та лінгвістичною системою і поєднує в собі риси цих систем, зокрема загальні риси мовленнєвої діяльності, компонентом якої він є, з рисами підсистем, що відповідають основним психологічним типам емоцій. Загальновизнано, що розвиток емоційної сфери людини невіддільний від розвитку її когнітивних здібностей [5, с. 140].

Важливу роль у виборі мовних засобів вираження емоцій відіграють такі соціально-психологічні чинники, як особистісні характеристики мовця, його комунікативна установка, мотивація, система очікувань, комунікативні наміри та контекст комунікативної ситуації, причому характер емоційного вираження мовних засобів залежить від комунікативної установки мовця, а співвідношення кількості стандартних і нестандартних лексичних одиниць та граматичних структур – від комунікативних намірів, які реалізує мовець у даному контексті. Тому вибір і використання мовних засобів афективної семантики є ситуативно зумовленим і визначається комунікативним наміром мовця.

Життя людини неможливе без емоцій. Люди не тільки сприймають навколишній світ, але й впливають на нього. До всіх предметів і явищ люди мають певне ставлення, яке виражається через емоції. Читаючи книгу, слухаючи музику, відповідаючи на уроці або розмовляючи з другом, людина відчуває радість або смуток. Коли об'єкт або явище задовольняє потреби людини, вона відчуває позитивні емоції (наприклад, щастя, радість, впевненість, задоволення, задоволеність), які мотивують її діяти і отримувати корисні

результати. Позитивні емоції розширюють кровоносні судини, підвищують інтенсивність енергетичного обміну, температуру тіла, розумову та фізичну працездатність.

Негативні емоції (такі як страх, гнів, смуток, жах, розчарування, зневіра, відчай і зневіра) негативно впливають не лише на стосунки з оточуючими і на настрій, але й на здоров'я. Вони виникають, коли відчувається брак інформації або невдачі. У людському організмі все взаємопов'язано. Чим більше негативних емоцій, тим більше буде проблем зі здоров'ям. Хвороби розвиваються на основі незадоволення поведінкою чи вчинками людини та активізують негативні психічні процеси у свідомості. Погіршення здоров'я дуже часто активізує негативні психічні процеси у свідомості. Дуже часто погіршення стану здоров'я пов'язане з поганим настроєм, викликаним негативними емоціями, що призводить до депресії [9].

Вираження емоцій людиною відбувається за допомогою емоційного обміну. Емоційний обмін дуже важливий у процесі спілкування. Він допомагає людям стати ближчими один до одного і зрозуміти один одного. Під час розмови кожен учасник використовує своє обличчя і тіло, щоб висловити інформацію про своє ставлення до певної інформації. У повсякденному житті ми постійно використовуємо зовнішні виразні рухи, щоб орієнтуватися в емоційних станах і настроях тих, хто нас оточує.

В емоційних міжособистісних стосунках існує певний динамізм. Стосунки можуть досягати найвищого рівня, а потім поступово згасати, або ж рішуче руйнуватися чи вирішуватися. Це час, який стирає трагедії в пам'яті, пережиті страждання забуваються, а минулі образи і печалі стають менш важливими. Дуже важливим елементом у період спілкування є вираження емоцій. Спілкування ґрунтується на здатності людини виражати емоції.

Важливо також не забувати висловлювати власні почуття у спілкуванні. Це пов'язано з тим, що вміння висловлювати свої емоції іншим – це перший крок. Адже емоції передаються під час спілкування, люди висловлюють свої почуття, і від них залежить хід розмови. Наприклад, здатність придушувати свої емоції і відкладати їх

вираження до більш відповідного часу залежить від ефективності роботи мозку. Одні люди раціональні, інші – імпульсивні. Розумно розвивати терпіння і вчитися стримувати свої спалахи, щоб не ставити під загрозу стосунки з рідними і близькими [11, с. 203-204].

Під час розмов люди намагаються впливати один на одного і використовують для цього різні засоби. Група американських психологів разом із соціологами визначила такі з них:

- зараження – передача емоційного стану суб'єкта іншій людині (наприклад, паніка). Емоційне зараження – це ситуація, в якій психологічний стан передається від однієї людини до іншої. У цьому процесі можуть брати участь як окремі особи, так і групи. Для того, щоб відбулося зараження, необхідний безпосередній контакт. Найпоширенішим прикладом є психологія натовпу, коли через паніку однієї людини починають панікувати інші, як єдиного цілого, але також можливе «зараження» через віртуальне спілкування або інші види взаємодії. У будь-якому випадку, результатом є передача психологічних станів.

Один з поглядів на це питання полягає в тому, що емоційне зараження відбувається через автоматичну імітацію та синхронізацію виразу обличчя, голосу, пози та поведінки з іншими людьми. Несвідомо «віддзеркалюючи» вираз обличчя інших, ми дійсно починаємо відчувати ті ж емоції, що й ця людина. Це не дивно, адже дослідження показали, що навіть наша постава може впливати на наше самопочуття [25].

У деяких випадках емоційним зараженням можна свідомо керувати. Зазвичай це означає, що лідери думок або групи людей, які переслідують власні цілі, намагаються викликати певні емоції в суспільстві. Як відомо, з великою владою приходиться велика відповідальність. Тому від лідера повністю залежить, чи використовувати вплив, щоб надихнути людей на творчість, чи для того, щоб посіяти паніку і запропонувати «ліки» (ця стратегія використовується для отримання більшого контролю).

Потенціал емоційного зараження відкриває простір для маніпуляцій, у тому числі в міжособистісних відносинах. Люди можуть активно залучати інших до простору своїх переживань, щоб привернути до себе увагу або отримати певну вигоду. Важливо

відокремлювати бажання підтримки від бажання контролювати інших. Однак маніпуляція і схильність піддаватися їй може виникати несвідомо. Розпізнавання емоцій та усвідомлення їхнього походження – один із способів уникнути емоційного зараження;

- навіювання – вибірковий вплив, спрямований на певну особу, з наміром, що вона сприйме інформацію некритично. Довіра є основою дієвості навіювання. Тому його джерело має бути авторитетним. Навіювання спрямоване не на логіку чи здатність людини мислити, а на готовність прийняти і діяти відповідно до інструкцій, команд і порад [18].

Навіювання є складовою звичайного людського спілкування, але воно також може бути спеціально організованою формою комунікації, яка передбачає некритичне сприйняття інформації, що суперечить переконанням;

- переконання – це вплив на іншу особу за допомогою певного набору фактів, доказів або аргументів. Воно пов'язане з подоланням когнітивних бар'єрів, спричинених попереднім досвідом суб'єкта. У комунікації ефективним засобом переконання виступає емоційна мова, але вона може бути небезпечною і шкідливою, коли використовується для спотворення образу реальності. Дослідники також визнають доречність емоційної мови як підсилюючого елемента на додаток до раціональної складової аргументу.

Під «емоційною мовою» слід розуміти стиль спілкування, спрямований на передачу емоційно забарвлених суджень про певні фрагменти дійсності. Емоційне слово – це слово, яке передбачає оціночне судження про певний фрагмент дійсності [13, с. 158-159].

До структури емоційної мови входять:

а) вербальні засоби – емоційна лексика природної мови;

б) невербальні засоби – міміка, жести, інтонація тощо;

- наслідування – це коли людина повторює моделі поведінки іншої людини, що є кроком до порозуміння між людьми. Сучасні дослідники розглядають емпатію як складну, багаторівневу, інтегративну властивість особистості. У структурі емпатії виділяють три рівні. Формально-динамічний рівень включає якісні (модальні) та

динамічні (особливості виникнення та перебігу емпатійних реакцій) властивості емпатії. Змістовно-особистісний рівень включає аспекти емпатії, пов'язані з вибором місця емпатійного переживання та морально-етичним змістом її об'єкта. Соціально-особистісне сприйняття існуючих соціокультурних «норм» емпатійного прояву відображає рівень соціальної затребуваності [4, с. 30].

До чинників, що визначають розвиток емпатії, належать психофізіологічні (сприйнятливність, емоційна нестійкість нервової системи, розвиток первинної сигнальної системи, невротизація), індивідуально-психологічні (сприйнятливність, депресивність, реактивна агресія, сором'язливість, відвертість, самотність, самооцінка), типологічні (соціальні типи, акцентуації особистості – емотивний, педантичний, тривожний, циклічний, буйний, особистісно-орієнтований) та соціокультурні фактори (умови соціалізації, тип батьківського виховання).

Отже, емоції є не лише відображенням внутрішнього стану особистості, але й ключовим елементом її сприйняття світу та взаємодії з іншими людьми. Важливу роль у такій взаємодії відіграє емоційний інтелект – навички розуміння, управління та вираження власних емоцій та здатність переймати емоції інших людей.

Ефективне вираження емоцій під час спілкування сприяє зближенню людей, формуванню довіри та розумінню. Воно дозволяє виражати свої потреби, допомагає в ідентифікації та вирішенні проблем і реалізується через зараження, навіювання, переконання та наслідування.

1.2. Класифікація емоційного компонента з точки зору психології

Емоції можна визначити як складний психологічний стан, що включає низку фізіологічних і когнітивних реакцій на певний стимул або ситуацію. Ці реакції можуть приймати різні форми, наприклад, зміни в частоті серцевих скорочень, міміці або

мисленні. Емоції – це складні комбінації фізіологічних і поведінкових реакцій та когнітивних інтерпретацій [8].

Ключовими компонентами емоцій виступають:

- фізіологічний компонент;
- експресивний компонент;
- імпресивний компонент.

1. Фізіологічний компонент. Сучасна історія емоцій починається з 1884 року, коли відомий американський психолог І. Джеймс опублікував статтю «Що таке емоції?». Джеймс і, окремо, Г. Ланге теоретично обґрунтували, що виникнення емоцій пов'язане зі змінами, які відбуваються в контрольованих моторних зонах і в зонах, які не контролюються свідомістю (серце, судини, секторна система). Те, що відчувається, коли ці зміни відбуваються, і є емоційним переживанням [24, с. 198-199].

Якщо Джеймс пов'язував емоції з різними фізіологічними змінами, то Ланге пов'язував їх лише зі змінами в судинній системі. Зміни в периферичних органах, які зазвичай вважалися наслідком емоцій, тепер вважалися причиною емоцій. Небажані негативні емоції, такі як горе, вважалось, що їх можна усунути за допомогою спеціальної поведінки, характерної для досягнення позитивних емоцій.

Водночас, теорія Джеймса-Ланге не пояснювала всієї широти емоційних проявів і тому викликала низку заперечень. Наприклад, американський фізіолог І. Кеннон звернув увагу на те, що реакції організму на різні емоції дуже схожі. Люди бліднуть, коли їм сумно або страшно, і червоніють, коли вони щасливі або зляться. Тому лише зовнішні зміни не можуть повністю пояснити розмаїття людських емоцій. Більше того, навіть якщо такі органічні зміни викликані штучно, вони не обов'язково супроводжуються емоційними переживаннями. Тому, на думку Кеннона, тілесні зміни під час емоцій мають велике біологічне значення. Їхнє головне завдання – заздалегідь адаптувати організм до ситуацій, які вимагають підвищених енергетичних витрат.

З теорією Джеймса-Ланге тісно пов'язана теорія емоцій Р. Плутчика. Цей вчений розглядав емоції як адаптивні інструменти, що відіграють важливу роль у виживанні

особин на всіх еволюційних рівнях. Емоції – це складні реакції, які відповідають одному з адаптивних біологічних процесів, спільних для всіх організмів. Первинні емоції він вважає минуцями, викликаними зовнішніми стимулами. Кожна емоція і кожна комбінація емоцій (або вторинна емоція) пов'язана з певним набором фізіологічних і поведінкових дій. Кожен комплекс первинних емоцій на фізіологічному та поведінковому рівні визначається як конструкт, про справжню природу якого можна зробити лише приблизні висновки.

Р. Плутчик стверджував, що його теорія емоцій може бути використана для вивчення особистості в психотерапії. Він припустив, що риси особистості можна розглядати як вторинні емоції, які представляють дві або більше первинних емоцій [17, с. 175-176].

Плутчик вказував, що вісім первинних емоцій створюють 28 попарних комбінацій і 56 потрібних комбінацій, утворюючи загалом 84 різні емоції однакового рівня інтенсивності. Якщо припустити, що існує принаймні чотири рівні відчутної інтенсивності, можна збільшити цю кількість емоцій до 336.

Р. Плутчик вважав, що розуміння того, як емоції поєднуються, допоможе легше проаналізувати багато емоційних феноменів. Соціальні регулятори (феномени суперего) можна розуміти в системі Плутчика як поєднання страху та інших емоцій, а тривогу – як поєднання страху та очікування.

Згідно з теорією оцінки емоцій, переживанню емоцій повинен передувати процес мислення. Теорія когнітивної оцінки Лазаруса стверджує, що мозок спочатку оцінює ситуацію і лише потім виникають емоції. Послідовність формування емоцій, таким чином, наступна. Спочатку з'являється стимул, потім думка, яка одночасно призводить до фізіологічної реакції та емоції [1, с. 260].

З цієї причини різні вчені надали теоретичне підґрунтя для поділу емоцій на два типи: базові та складні. Неможливість розрізнити ці два типи емоцій призвела до непорозумінь і хибних уявлень про емоції в сучасній науці.

2. Експресивний компонент. Дарвін вважав, що емоції майже не існують, коли тіло залишається пасивним. Вони виражаються через мову, міміку, пантоміму, жести та увагу до зовнішнього вигляду.

Він був одним з перших, хто почав вивчати емоції з наукової точки зору. Він вважав емоції пристосуванням, яке дозволяє людям і тваринам виживати та розмножуватися. Він припустив, що емоційні прояви також відіграють важливу роль у безпеці та виживанні. Якщо ви зустріли тварину, яка шипить на вас, або виявляє якісь інші прояви агресії, це свідчить про її оборонну позицію, що буде приводом для вас відступити й уникнути можливої небезпеки.

Емоційна реакція людини – це складна відповідь, в якій беруть участь різні системи організму та особистості. Виходячи з цього, емоційні реакції можна розуміти як виникнення психофізіологічних (емоційних) станів.

Принципово важливим тут є розуміння емоційних реакцій саме як станів, оскільки це дає змогу точніше зрозуміти природу емоцій та їх функціональне значення для організму, а не тільки як переживання свого ставлення до когось або чогось [22].

Емоції, викликані ситуацією, залежать від ступеня важливості ситуації і від того, як людина оцінює її відповідно до своїх потреб і цілей. Емоційно забарвлені ситуації, тобто ситуації, які викликають певну емоцію – це ситуації, які оцінюються людьми як важливі. Оцінка важливості ситуації відбувається не тільки на свідомому рівні, але й на несвідомому (реакція на важливу ситуацію, зафіксована в генетичній пам'яті, прояв інстинкту).

У повсякденному житті емоції впливають на такі сфери людської діяльності:

- спілкування (для розуміння та впливу на інших);
- прийняття рішень;
- координація пізнавальної діяльності;
- творчість;
- загальне самопочуття людини (через створення настрою).

Найнебезпечніший вплив спричиняють негативні емоції. Негативний вплив викликається біомеханічними та біохімічними методами. Для того, щоб вирішити проблему такого впливу на організм, потрібно навчитися виражати (реагувати на) свої емоції, особливо негативні [14, с. 219-220].

Експресивний компонент емоцій характеризується чіткими гендерними відмінностями, а саме, чоловіки:

- менш виразні в емоціях, часто приховують емоційні аспекти свого життя;
- нездатні виражати ніжні емоції і водночас мають високу потребу в емпатії;
- мають труднощі у спілкуванні з емоційністю інших людей;
- мають нижчий рівень вираження, розпізнавання та зображення своїх переживань;
- схильні до високого рівня гніву та агресії, що маскує емпатію та антипатію;
- рідше посміхаються, погано виражають щастя;
- загалом, володіють меншою чутливістю і гнучкістю у вираженні емоцій.

Через ці відмінності в емоційному вираженні в суспільстві сформувався стереотип, що чоловіки загалом відчувають менш глибоко та інтенсивно, ніж жінки. Однак дослідження Ш. Берн, Е. Маккобі та К. Джеклін показали, що насправді ця різниця полягає лише в зовнішньому прояві емоцій. На рівні переживання дорослі жінки і чоловіки мають однакову емоційну глибину, стабільність і нестабільність.

Емоційна експресія є складним і багатограним явищем, складною системою з різноманітними елементами. Дослідження емоційної експресії представників емоційно складних професій дозволили виділити такі елементи, як емоційний інтелект, психологічні особливості особистості в контексті професійного розвитку, стрес, професійна деформація, емоційне вигорання та психологічні захисні механізми. Ці елементи мають значний вплив на емоційне вираження в контексті професійної стійкості [21, с. 285-286].

На емоційну експресію можуть впливати:

- особистісні риси;

- соціальне середовище (країна, менталітет, місце роботи);
- емоційний стан (стани депресії, вигорання, деформації, агресії) та багато інших факторів.

3. Імпресивний компонент. Багато дослідників вважають, що емоційне переживання – це зумовлена зовнішніми та внутрішніми чинниками форма відображення дійсності, яка гарантує вироблення певної якості ставлення до неї, що ґрунтується на емоційно-когнітивному оцінюванні ситуації та усвідомленні її сенсу. Іншими словами, емоційне переживання – це ініційований внутрішніми і зовнішніми впливами процес, який уможливорює відображення життєвих ситуацій на рівні відчуттів і сприйняття та вироблення ставлення у вигляді емоційних, афективних і когнітивних оцінок, на основі яких може бути визначена необхідна дія в кожній конкретній ситуації

Емоційний компонент досвіду виконує відносно самостійну функцію, яка проявляється переважно у формуванні ставлення до життєвих ситуацій і мотивації до дії. Таким чином, емоційне переживання, яке завжди присутнє у всіх психічних явищах, створює загальний емоційний фон для всього, що сприймає людина, і є природним спонуканням організму реагувати в тому чи іншому тоні, що визначається ступенем збудження, напруження або щастя, і здійснювати відповідні цьому тону дії. Ефективність цієї функції визначається особливостями емоційного досвіду, який використовує чуттєві та емоційні явища для аналізу внутрішніх і зовнішніх впливів, виявлення їх сенсу і значення та формування ставлення до них [6, с. 61-62].

Переживання – це прояв ставлення людини до об'єкта, самої себе, інших як до цінності, і є фактом досвіду, що зберігається в нас у вигляді надання нам нашого ставлення до того, що нас оточує. Саме в досвіді людина освоює існуючі події та ставлення до них, які мотивуються почуттями. Іншими словами, як зазначав Ф. Лерш, існує «функціональний кругообіг досвіду», який постійно циркулює.

Переживання тісно пов'язані з індивідуальною свідомістю, оскільки вони завжди усвідомлені і не залишаються у внутрішньому світі, а співвіднесені з предметним світом. Усвідомлення переживання відбувається не через замикання його у замкненому

внутрішньому світі, а через повне співвіднесення його з об'єктивним зовнішнім світом. Це пов'язано з тим, що, по-перше, переживання – це, як правило, переживання чогось, а по-друге, особистісний аспект, властивий досвіду, не означає, що він знаходиться поза об'єктивним планом, але що він включений в якийсь об'єктивний план, який співвідноситься з особистістю як суб'єктом дійсності.

Емоційні переживання забезпечують процес становлення, трансформації та розвитку особистості через значущі об'єкти, явища та інших суб'єктів. Це пояснюється тим, що всі події проектується через траєкторію емоційного переживання і мають вирішальний вплив на духовний розвиток особистості. Особистість виступає як суб'єкт і намагається реалізувати свій потенціал і намагається стати творцем власного життя.

Оскільки емоційні переживання починають формуватися в ранньому дитинстві, слід зазначити, що для дітей характерний симптомокомплекс, який включає:

- тривогу;
- невпевненість у собі;
- почуття неповноцінності;
- ворожість;
- конфліктність (фрустрацію);
- проблеми з комунікацією;
- депресію [7, с. 90-91].

Зменшення динаміки цих негативних емоційних переживань і набуття певного рівня впевненості позитивно впливає на засвоєння дітьми знань, умінь і навичок, а також на їхній особистісний розвиток.

Для дорослих осіб переживання визначають як механізм, за допомогою якого людина адаптується до навколишнього середовища. Вчені вважають, що найважливішою особливістю емоційних станів є їхня інтегративна природа. Емоції залучають практично весь організм і миттєво об'єднують всі функції. Саме емоції постійно підтримують організм в оптимальному функціональному стані.

Психофізіологічна функція емоційних переживань полягає в наданні додаткової енергії нашим реакціям на важливі зовнішні та внутрішні дії.

Переживання – це не просто емоційне ставлення до навколишнього середовища, в тому числі соціального. Переживання – це особливий спосіб функціонування свідомості, коли відбувається суб'єктивне та упереджене відображення, причому відображення не навколишнього предметного світу як такого, а світу, взятого у відношенні до суб'єкта, з точки зору тих можливостей, які він (світ) надає для задоволення актуальних мотивів і бажань суб'єкта. Переживання – це спосіб, у який люди сприймають, розуміють і впливають на відомі їм події. По суті, на людей впливають не самі події, а події, переломлені через призму переживань.

Переживання слід розуміти як внутрішнє ставлення людини до певного моменту реальності. Через переживання людина формує ставлення і займає певну позицію до подій у своєму житті. Тоді подія стає одним із компонентів ситуації. У найзагальнішому вигляді ситуацію можна розглядати як частину соціальної реальності людини, визначену місцем, часом, людьми та подіями.

Переживання як діяльність реалізується через зовнішні та внутрішні дії, які невіддільні від фізіологічних змін в організмі. Залежно від глибини та інтенсивності впливу на людину емоційні переживання можуть бути корисними або деструктивними. Так, сліди негативних емоційних переживань при повторенні, пролонгації, накопиченні та збереженні можуть мати імунодепресивну дію, руйнувати захисну функцію бар'єрної системи і викликати фізичні розлади [2, с. 507-508].

Переживання мають емоційно-інформаційну природу і пов'язані з процесами орієнтації. Зміст переживання – емоційний, що є внутрішнім феноменом енергетичного аспекту переживання (цей аспект переживання пов'язаний з динамічними змінами психічного стану і настрою). Це також образи (сприйняття) перешкод, які виникають на шляху (це когнітивний аспект досвіду і є внутрішнім феноменом).

Фактори, які ускладнюють емоційні переживання у дорослому віці, включають спроби «втекти» від власних неприємних почуттів і переживань у нові стосунки, нову

роботу або нове місце проживання. Це також страх змін, коли люди з усіх сил намагаються зберегти стабільність, навіть якщо ця стабільність важка, болюча і нестерпна. Цей страх виникає через біль відмови від того, від чого вже відмовилися, і тому відчайдушно чіпляються за старі установки, способи, стереотипи і способи мислення.

Розглянемо також компоненти емоційного інтелекту. Дослідники визначають емоційний інтелект як здатність розуміти власні емоції, розуміти настрій інших людей та керувати своїми емоціями. Структура емоційного інтелекту, запропонована Дж. Майером та П. Саловеєм, включає чотири елементи:

1) емоційна ідентифікація – здатність помічати наявність емоцій, ідентифікувати їх, адекватно виражати та розрізняти справжні емоції від їхніх імітацій;

2) використання емоцій – здатність викликати емоції, які підвищують ефективність мислення та інтелектуальної діяльності, фокусують увагу на важливих подіях та сприяють вирішенню проблем;

3) розуміння емоцій – здатність розуміти взаємозв'язок між емоціями, думками та поведінкою, здатність визнавати цінність емоцій, а також причини емоційних переживань;

4) емоційний контроль – здатність контролювати емоції, здатність зменшувати вираження та інтенсивність негативних емоцій, здатність сприяти вираженню позитивних емоційних переживань [3, с. 38].

Змістовий та структурний аналіз емоційного інтелекту, проведений Дж. Майером та П. Саловеєм, свідчить про те, що існує два компоненти емоційного інтелекту:

- внутрішньо-особистісний (здатність встановлювати взаємозв'язки між своїми думками, діями та почуттями);

- міжособистісний (здатність вчитися ідентифікувати себе з іншими та співпереживати їм, надихати інших та спонукати їх до певних дій).

Отже, з точки зору психології емоційні компоненти класифікуються на фізіологічний, який визначається фізичними змінами в організмі, такими як зміни

серцевого ритму, дихання, судинної системи (блідість чи, навпаки, прилив крові під шкірний шар) тощо; експресивний, який включає в себе зовнішні прояви емоцій, наприклад, вираз обличчя, жести, міміка тощо; емоційні переживання (імпресивний компонент), які представляють собою внутрішні відчуття та реакції на події, як-от, радість, страх, сум, гнів тощо.

Отже, виходячи із вищезазначених завдань роботи, можна зробити наступні висновки.

1. Досліджено роль та вплив емоційного складника на життя. Емоції не лише відображають внутрішній стан людини, але й є важливою складовою її сприйняття світу та взаємодії з іншими людьми. Емоційний інтелект відіграє важливу роль у цій взаємодії. Два ключові компоненти емоційного інтелекту – це здатність розуміти, керувати та виражати власні емоції, а також здатність включати емоції інших людей.

Ефективне вираження емоцій у спілкуванні допомагає зблизити людей і побудувати довіру та взаєморозуміння. Воно дозволяє виражати свої потреби, виявляти та вирішувати проблеми і реалізується через зараження, навіювання, переконання та наслідування.

2. Проаналізовано класифікацію емоційного компонента з точки зору психології. З психологічної точки зору, емоційний компонент класифікується на:

- фізіологічний – визначається фізичними змінами в організмі, такими як зміна частоти серцевих скорочень, дихання і судинної системи (блідість і, навпаки, приплив крові під шар шкіри);

- експресивний – включає зовнішні прояви емоцій, такі як міміка, жести і вираз обличчя;

- емоційні переживання (імпресивний компонент) – внутрішні почуття і реакції на події, такі як радість, страх, смуток і гнів.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕМОЦІЙНО-ВЕКТОРНОГО КОМПОНЕНТА У ТВОРАХ ЖАНРУ ПОПУЛЯРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

2.1 Психологічні аспекти емоцій у текстах жанру популярної психології

Публіцистичний стиль покликаний переконливо і вселяє вплив на читачів щодо найрізноманітніших соціальних питань, що варіюються від політичних тем до проблем мистецтва. Функцією художнього стилю є образне моделювання реальності для того, щоб надати естетичний і етичний вплив на читачів. Нарешті, функцією розмовного стилю є спілкування, діалог - він найбільш гнучкий і різноманітний у передачі інформації, вираженні ставлення до чогось, емоцій [16].

Очевидно, що у текстах популярної психології перетинаються науковий, публіцистичний, художній та розмовний стилі. Науково-популярний підстиль наукового стилю є в них переважним, хоча всі згадані стилі так чи інакше сприяють здійсненню згаданої комунікативної мети. Науково-популярний стиль у текстах популярної психології проявляється у популярному викладі основ психологічних теорій та формуванні деяких умінь, заснованих на теоретичному знанні. Елементи публіцистичного стилю проявляються у використанні специфічних засобів мовного впливу, а також у тому, що питання, що обговорюються, часто виходять за рамки особистості, поміщаються в контекст соціуму. Останнє цілком закономірно, оскільки спілкування, взаємодія індивіда коїться з іншими є найважливішим аспектом популярної психології. Художній стиль також тією чи іншою мірою може бути присутнім у текстах, що розглядаються: автори вдаються до художніх образів для алегоричного алегорії або для надання емоційно-оціночного впливу через естетичне враження. Нарешті, елементи розмовного стилю, створюють ефект діалогу, живого спілкування, також є невід'ємною частиною текстів популярної психології [18].

Емоційний підтекст в творах жанру популярної психології відіграє значущу роль у залученні читача та зміцненні емоційного зв'язку з матеріалом. Автори даного жанру творів часто враховують психологічні аспекти емоцій своєї читацької аудиторії для привернення їх уваги, фокусуються на популярних людських проблемах, іноді навіть граючи на почуттях та висвітлюючи недоліки у грубий спосіб. За допомогою цих творів автори часто ставлять перед собою завдання залучити читача на емоційному рівні. Вони можуть використовувати приклади, які стосуються особистих емоційних досвідів, або історії успіху та виправдання для того, щоб стимулювати позитивні емоції у читачів. Не секрет, що автори творів популярної психології часто використовують приклади із власного життя, або життя близьких/знайомих йому людей, намагаючись таким чином ввійти в коло довіри своєї аудиторії та показати, що помилки чи складні життєві ситуації – це норма, і трапляються в житті кожного, навіть досвідченого психолога. Нерідко вони використовують вигадані історії, щоб надати своїм творам більшого емоційного забарвлення та передати свої ідеї у різноманітніший спосіб.

Це все дозволяє читачеві відчути емоційний досвід через призму конкретних ситуацій (неважливо реальних чи вигаданих), скласти свої персональні враження та навчитися чомусь з цих історій. В даних працях часто можна зустріти намагання автора зробити акцент та підкреслити позитивні аспекти емоційного життя. Автор може розглядати під мікроскопом емоційного вектора ідею позитивного мислення, підтримувати її, спонукаючи на важливості подолання труднощів та розвитку оптимізму. Наприклад, у творі популярного німецького письменника та філософа Екгарта Толле «Сила розуму» було зроблено акцент на тему подолання страждань та труднощів через присутність моменту: «Як тільки ти починаєш шанувати і поважати зараз, то все наявне невдоволення розсіюється і необхідність боротьби зникає, а життя починає текти радісно і спокійно. Якщо ти дієш виходячи з усвідомлення цього моменту, то все, що ти робиш, буде пронизане відчуттям якості, турботи та любові, – навіть найпростіші дії».

Часто автори творів вдаються до хитрощів і використовують прийом емоційного стимулювання за допомогою сильних слів, образів та анекдотів, в якомусь сенсі намагаючись увійти у коло довіри та полегшити засвоєння та сприйняття матеріалу. Виділення емоційних аспектів може зробити інформацію більш запам'ятовуваною та зацікавлюючою. В поєднанні з цим, нерідко можна зустріти графіки, фотографії та ілюстрації наявні у творах жанру популярної психології. Їх використання також має неабияку важливість, адже вони підсилюють саме емоційне враження тексту. Ці візуальні засоби можуть допомагати читачам легше сприймати зміст та взаємодіяти із ним. Деталізовані описи ситуацій, які викликають певні емоційні реакції спрощують розуміння деяких складних моментів твору тощо. Адже, вже давно не є великим секретом, що деяким людям простіше сприймати інформацію через графіки, таблиці та інші структуровані елементи. До таких трюків вдаються багато авторів творів жанру популярної психології, такі як Ерік Берн у творі «Ігри у які грають люди», трактуючи способи транзакційного аналізу (Батько-Дорослий-Дитина); Шеррі Аргов «Стерва виходить заміж», висвітлюючи аспекти правильної поведінки жінки стосовно поведінки чоловіка по відношенню до неї; Деніел Гоулман «Емоційний інтелект», пояснюючи принцип роботи головного мозку при формуванні емоцій.

Одним із найважливіших психологічних аспектів емоцій у творах конкретно цього жанру є емпатія та співпереживання. Автори намагаються викликати в читачів емпатію, ставлячи їх у положення інших людей. Вони апелюють до почуттів своєї аудиторії, надаючи їй можливість відчувати та зрозуміти емоційний досвід інших (нагадаю, що іноді історії та приклади бувають просто вигадкою, і люди переживають через пусте). Створити емоційний зв'язок між собою та читачем – ще одна задача для письменників-психологів. Вони можуть ділитися власним особистим досвідом, проблемами та успіхами, щоб читачі могли легше ідентифікуватися та співчувати. Чим сильніше читач відчуває, що автор розуміє його емоційний стан та досвід, тим більше він готовий приймати поради чи інформацію, яку подає автор. Емоційний зв'язок може збільшити вплив повідомлення, роблячи його більш значущим та запам'ятовуваним. Якщо читач

відчуває, що автор розуміє його ситуацію, його готовність слухати та відкриватися може зрости. Також, нерідко людям приходить думка щодо своєї унікальності, адже, якщо правильно посудити, читаючи книгу, людина апелює до своїх (як вона сама вважає) унікальних проблем, поради на які даються особисто їй. А кожна людина, як ми знаємо, отримує неабияке задоволення, коли вся увага приділяється особисто їй та її проблемам.

Відчуття емпатії може бути критичним для людей, які шукають психологічну допомогу або намагаються здолати труднощі. Автори можуть створювати такий емоційний контакт, щоб сприяти внутрішній мотивації до змін. Чим сильніше читач відчуває емоційний стан автора та інших осіб, які описуються в книзі, тим більше він буде зацікавлений у подальшому вивченні матеріалу та впровадженні порад чи стратегій. Основна ідея полягає в тому, що емоційний зв'язок створює сприятливу атмосферу для розуміння та прийняття інформації, яку автор намагається передати. Він робить психологічний матеріал більш доступним та значущим для читача. Приклади такого емоційного прийому можна зустріти майже в кожному творі, як от у Гері Чепмена «П'ять мов любові», в якому він використав приклади з особистого життя та життя своїх знайомих: «Відносини з батьком склалися дещо по-іншому. Коли Браян вперше сказав йому я тебе люблю, той перепитав що?»; німецький соціальний психолог та філософ Ерїх Фромм якось навів такий приклад у своєму творі «Мистецтво любові»: «Наприклад, жінка телефонує лікарю й каже, що хоче прийти до нього на консультацію того-таки дня. Лікар відповідає, що цього дня він зайнятий, але зможе прийняти її наступного. Жінка ж заперечує: «Але лікарю, я живу в п'яти хвилинах ходьби від вашого офісу». Вона не може зрозуміти його пояснення щодо того, що така коротка відстань між ними аж ніяк не заощадить його часу. Жінка сприймає цю ситуацію в нарцистичному ключі: оскільки вона заощаджує час, то й він теж. Єдина реальність, яка для неї існує, це вона сама.», висвітлюючи викривлене сприйняття яке спричиняє нарцистична орієнтація особистості; іншим прикладом буде уривок з книги американського сімейного психотерапевта Джона Грея «Чоловіки з Марса, жінки з Венери»: «Том прийшов додому; йому необхідно зняти напругу, розслабитися, він хоче сісти і спокійно почитати

газету. День видався важкий, деякі проблеми залишилися невирішеними, і Тому потрібно відволіктися, забути про них. У Мері, його дружини, день теж видався не з легких, їй також хочеться розслабитися. Однак для неї полегшення полягає в тому, щоб виговоритися, не пропустивши жодної з проблем цього дня. І ось між подружжям виникає напруженість; вона посилюється, зростає і в кінці кінців виливається у взаємні роздратування і образу», цим прикладом автор хоче наголосити на важливості розуміння відмінностей між чоловіками та жінками.

Нерідко у творах жанру популярної психології спостерігається використання різноманітних лінгвістичних засобів та образів для передачі психологічних концепцій, порад та ідей. Застосування мовних засобів, таких як метафори, епітети та образи, допомагає створити емоційне навантаження в тексті. Ці мовні засоби можуть передавати настрої, атмосферу та відчуття. Автори використовують метафори та образи, щоб передати абстрактні психологічні поняття у зрозумілій для читача формі.

Наприклад, термін «емоційний багаж» вказує на накопичені емоції, досвід і враження, які людина несе з собою протягом життя. Ця метафора визначається ідеєю того, що події, які сталися у минулому, залишають емоційний відбиток та впливають на поведінку, відносини і загальний емоційний стан людини в майбутньому. «Емоційний багаж» може включати в себе різноманітні емоції, такі як радість, горе, страх, образи, які виникли у результаті взаємодій з оточуючим світом, міжособистісних відносин та життєвих випробувань. Ця метафора підкреслює, що наше минуле формує наше сучасне ставлення та реакції, і ці емоції можуть мати вплив на наше поведінкове та емоційне функціонування. Завантаженість «емоційного багажу» може бути різною для кожної людини, і для кожного індивіда ця метафора може мати особливий відтінок. Важливо враховувати свій «емоційний багаж», розуміти його вплив і вміти працювати з емоціями для покращення якості життя та відносин з іншими людьми. Цей термін можна зустріти у творах таких авторів як Брене Браун, Кліфф Насс, Бессел ван дер Колк, Деніелл Шеперд та інші.

Образ «внутрішньої критики» часто використовується для опису внутрішнього голосу, який критикує та судить за власні дії. Розуміння цього терміну може допомогти уловити внутрішній конфлікт та потребу у самоприйнятті. Внутрішнім критиком може виступати як внутрішня мова або ментальний образ, який виражає самокритику, негативне ставлення до себе, сумніви у власних здібностях та схильність до самопорівнянь з іншими. Основна ідея за метафорою «внутрішня критика» полягає в тому, що існує внутрішній голос чи образ, який може вказувати на недоліки, помилки, або несуттєвість особистості, часто надмірно та негативно. «Внутрішній критик» може виникати на основі серединних переконань, соціальних стандартів чи попередніх негативних досвідів. Для багатьох людей важливо розуміти та усвідомлювати свою внутрішню критику для того, щоб ефективно впоратися з нею. Це може включати в себе розвиток самостереження, самоприйняття, та вміння замінювати негативні міркування більш позитивними та об'єктивними. Робота з внутрішньою критикою часто входить у завдання психотерапії та психологічного саморозвитку для поліпшення емоційного благополуччя та психічного здоров'я. Деякі автори, наприклад Дуглас Стоун, Брюс Паттон, Шіла Гейн у своїй книзі «Донести свою ідею: Як говорити так, щоб люди слухали, і як слухати так, щоб люди говорили» (Difficult Conversations: How to Discuss What Matters Most) використовують цей термін для опису внутрішніх голосів та перешкод, які можуть виникати при спілкуванні та вирішенні складних розмов; Майкл Харріс у творі «Самоізоляція: Як відокремленість від інших породжує творчість, одинаків та геніїв, які змінюють світ» (Solitude: A Singular Life in a Crowded World) дослідив вплив внутрішніх голосів та критики на творчість та життєвий шлях; Брене Браун часто використовує термін «внутрішня критика» в контексті своїх досліджень про вразливість та прийняття себе. Він акцентує увагу на впливі внутрішньої критики на наше емоційне благополуччя.

Метафора «стіни та бар'єри» вказує на емоційні або психологічні перешкоди, які можуть виникнути в міжособистісних відносинах або в самосвідомості людини. Ця метафора описує ідею того, що існують емоційні або психологічні «перешкоди» між

людьми, які можуть заважати відкритому спілкуванню, розумінню чи глибокому взаєморозумінню. Основна ідея за цією метафорою полягає в тому, що емоційні або психологічні перешкоди можуть створювати відчуття віддаленості та відокремленості між людьми. Це може бути результатом різних факторів, таких як недовіра, страх, невпевненість, минулі травми або невірне сприйняття самого себе. Стіни та бар'єри можуть бути виражені у відсутності відкритості у спілкуванні, здатності виражати власні емоції та потреби, або в униканні близькості. У контексті міжособистісних відносин це вказує на те, що існують психологічні бар'єри, які можуть заважати побудові глибоких та значущих зв'язків. Процес розбирання стін та бар'єрів часто пов'язаний з самопізнанням, розвитком емоційної інтелігентності та вмінням встановлювати здорові кордони у взаємодії з іншими. Переборення цих перешкод може сприяти покращенню якості міжособистісних відносин та загального емоційного благополуччя. Термін «стіни та бар'єри» використовується в багатьох творах популярної психології та саморозвитку для опису емоційних чи психологічних перешкод у відносинах та особистісному розвитку. Наприклад, всесвітньовідомий американський психотерапевт та психіатр Ірвін Д. Ялом використовував цей термін для опису психологічних перешкод у процесі психотерапії та особистісного розвитку у своїй роботі «Відомий досвід і переважно внутрішні стіни» (The Gift of Therapy: An Open Letter to a New Generation of Therapists and Their Patients), а британський клінічний психолог та сімейний психотерапевт Сью Джонсон застосувала цю метафору для опису труднощів у відносинах та способів їх подолання у творі «Обійми мене міцніше. 7 діалогів для кохання на все життя» (Hold Me Tight: Seven Conversations for a Lifetime of Love).

Багато текстів популярної психології пропонують поради та стратегії для управління емоціями та досягнення емоційного благополуччя. Вони можуть включати практичні поради щодо подолання стресу, розвитку емоційної інтелігенції та інші психологічні інструменти. Включення авторських реакцій та коментарів може підсилити емоційний підтекст, дозволяючи читачам зрозуміти особисту позицію та емоційний стан автора щодо теми.

Не менш важливим моментом психологічного аспекту, що впливає на сприйняття творів популярної психології виступають психологічні тестування та вправи на самопізнання, самооцінку тощо. Твори популярної психології можуть включати в себе емоційно забарвлені тестування, які допомагають читачам розуміти свої власні емоції. Також нерідко пропонуються емоційно зорієнтовані вправи для саморозвитку. Психологічні тести та вправи допомагають читачам краще розуміти себе, виявляти свої сильні та слабкі сторони, ставлення до різних ситуацій та відносин. Вони можуть сприяти особистісному розвитку, допомагаючи подолати обмежувальні переконання, розвивати нові навички та вдосконалювати психологічні якості. Тести та вправи надають конкретні інструменти для роботи над своїм емоційним станом, міжособистісними відносинами та особистісним ростом. Це може слугувати як самодопомога для покращення якості життя. Деякі з них спрямовані на розуміння власних емоцій та емоцій інших людей, що сприяє поліпшенню комунікації та взаєморозуміння в міжособистісних відносинах.

В цілому, використання психологічних тестів та вправ у популярних психологічних творах допомагає зробити психологію більш доступною та застосовуваною для широкої аудиторії, сприяючи особистісному розвитку та покращенню якості життя. В якості приклада буде доречно взяти книгу Гері Чепмена «П'ять мов любові», в якій розміщено тест на визначення основної мови кохання читача та поради щодо створення більш глибоких відносин.

Отже, психологічним аспект емоцій є ключовим у текстах жанру популярної психології з декількох причин. По-перше, тексти популярної психології часто призначені для широкої аудиторії, і емоційний аспект може привертати увагу читача. Зосередження на емоціях допомагає створювати зв'язок між автором і читачем, роблячи теми більш доступними і цікавими. По-друге, популярна психологія часто працює з реальними ситуаціями та емоційними викликами, з якими стикаються люди. Автори можуть використовувати психологічні аспекти емоцій для відтворення та розуміння різноманітних емоційних станів. Втретє, емоції – невід'ємна частина людської природи.

Психологічний аспект емоцій у текстах дозволяє авторам глибше досліджувати та висвітлювати різноманітні аспекти емоцій людини, вдаючись при цьому до реальності та глибини людського досвіду. Розуміння та вираження емоцій допомагає створити емпатію між автором та читачем, а зосередження на емоційних моментах може надихати на позитивні зміни у житті, викликають різні емоційні реакції та надихаючи на розвиток.

Отже, бачимо, що у текстах популярної психології перетинаються кілька стилів, хоча очевидно, що з них є науково-популярний стиль.

Самі ж ці тексти поєднуються поняттям жанру, що означає стійку, постійно відтворювану систему ознак групи творів літератури [20]. Як специфічний жанр, тексти популярної психології сформувалися відносно недавно. За кордоном перші помітні роботи такого роду були опубліковані з появою школи НЛП у 70-х роках минулого століття, насамперед, це книги Р. Бендлера та Дж. Гріндера, Д. Гордона, Р. Ділтса, В. Сатир та низки інших авторів. У цих роботах органічно поєдналися жанрові особливості попередніх їм праць М. Еріксона, Ф. Перлза та інших психологів і психоаналітиків, які в живій формі описують свій досвід терапії клієнтів, а також літератури з «досягнення успіху» у справах, любові, кар'єрі, фінансовому стані та ін., представлені такими іменами, як Д. Карнегі, Дж. Рон, Н. Хілл та ін., представників рефлексивної чи виховної психології, таких як В. Леві та Н. Козлов та ін.

Жанр текстів популярної психології склався як конгломерат низки піджанрів, що виділяються за тематичним принципом: вирішення екзистенційних питань (ставлення до себе, до інших, до різних аспектів життя); вміння спілкуватися; терапія конкретних психологічних проблем, досягнення успіху у різних галузях; самовдосконалення («особистісне зростання», «самореалізація»); вирішення проблем здоров'я та його зміцнення та низка інших. Усі піджанри об'єднані спільною комунікативною метою - допомогти реципієнтам впоратися з тими чи іншими життєвими ситуаціями та підказати їм спосіб досягнення деяких життєвих цілей. У середині кожного піджанру виділяються кілька напрямків, які у ряді випадків ми проаналізуємо більш докладно, залучаючи

поняття текстової перспективи – «поля», «кута» та «фокуси» зору автора, а також за допомогою загальновідомого поняття «образу автора» [13].

Американський напрямок такого роду – практичний посібник зі спілкування Дейла Карнегі. Оскільки Карнегі вперше систематично описав деякі правила та прийоми ефективного спілкування та почав навчати цим прийомам, І. А. Стернін називає Карнегі засновником теорії мовного впливу.

У поле зору Карнегі входять усі ситуації, які так чи інакше пов'язані зі спілкуванням і взаємовідносинами. Це історичні приклади, випадки з досвіду різних людей, але основну увагу Карнегі приділяє діловим відносинам - переговорам, торгівлі, відносинам між партнерами, між керівниками і підлеглими і т. д. Всі ці питання розглядаються під кутом толерантності та інтересу до співрозмовника як запоруки успішності спілкування. Незважаючи на незвичність ідіостилю та тематики Карнегі для менталітету, при вчитуванні багато думок Карнегі виявляються розумними і переконливими, і вимальовується досить привабливий образ автора - мудрої, толерантної, нехай і діловито-прагматичної особистості [7].

Очевидно, що у текстах популярної психології перетинаються науковий, публіцистичний, художній та розмовний стилі.

Науково-популярний підстиль наукового стилю (далі для стислості — науково-популярний стиль) є в них переважним, хоча всі згадані стилі так чи інакше сприяють здійсненню їхньої основної комунікативної мети. Науково-популярний стиль у текстах популярної психології проявляється у доступному для широких верств населення викладі основ психологічних теорій та формуванні деяких умінь, заснованих на теоретичному знанні. Елементи публіцистичного стилю проявляються у використанні специфічних засобів мовного впливу, а також у тому, що питання, що обговорюються, часто виходять за рамки особистості, поміщаються в контекст соціуму. Останнє цілком закономірно, оскільки спілкування, взаємодія індивіда коїться з іншими є найважливішим аспектом популярної психології. Художній стиль також тією чи іншою мірою може бути присутнім у текстах, що розглядаються: автори вдаються до художніх

образів для алегоричного алегорії або для надання емоційно-оціночного впливу через естетичне враження. Нарешті, елементи розмовного стилю, створюють ефект діалогу, живого спілкування, також є невід'ємною частиною текстів популярної психології[1].

Отже, бачимо, що у текстах популярної психології перетинаються кілька стилів, хоча очевидно, що з них є науково- популярний стиль. Самі ж ці тексти поєднуються поняттям жанру, що означає стійку, постійно відтворювану систему ознак групи творів літератури. Як специфічний жанр, тексти популярної психології сформувалися відносно недавно. За кордоном перші помітні роботи такого роду були опубліковані з появою школи НЛП у 70-х роках минулого століття, насамперед це книги Р. Бендлера та Дж. Гріндера, Д. Гордона, Р. Ділтса та ряду інших авторів [10].

Жанр текстів популярної психології склався як конгломерат низки поджанрів, що виділяються за тематичним принципом: вирішення екзистенційних питань (ставлення до себе, до інших, до різних аспектів життя); вміння спілкуватися; терапія конкретних психологічних проблем, досягнення успіху у різних галузях; самовдосконалення («особистісне зростання», «самореалізація»); вирішення проблем здоров'я та його зміцнення та низка інших. Усі поджанри об'єднані спільною комунікативною метою — допомогти реципієнтам упоратися з тими чи іншими життєвими ситуаціями та підказати їм спосіб досягнення деяких життєвих цілей. Усередині кожного поджанру виділяються кілька напрямів, які у ряді випадків ми проаналізуємо докладніше, залучаючи поняття текстової перспективи — «поля», «кута» та «фокусу» зору автора, а також з допомогою загальновідомого поняття «образу автора» [2].

"Мистецтво спілкування". Цей піджанр представлений низкою шкіл популярної психології. Найвідоміший американський напрямок такого роду — практичний посібник зі спілкування Дейла Карнегі. Оскільки Карнегі вперше систематично описав деякі правила та прийоми ефективного спілкування і став навчати цим прийомам, І. А. Стернін називає його фундатором теорії мовного впливу [13].

У поле зору Карнегі входять усі ситуації, які так чи інакше пов'язані із спілкуванням та взаємовідносинами. Це історичні приклади, випадки з досвіду різних

людей, але основну увагу приділяють діловим відносинам — переговорам, торгівлі, відносинам між партнерами, між керівниками та підлеглими тощо. Всі ці питання розглядаються під кутом толерантності та інтересу до співрозмовника як запоруки успішності спілкування. Незважаючи на незвичність ідіостилю та тематики Карнегі для російського менталітету, при вчитуванні багато думок цього автора виявляються розумними та переконливими, і вимальовується досить привабливий образ автора — мудрої, толерантної, нехай і діловито-прагматичної особистості [5].

2.2 Складнощі та нюанси відтворення емоційного компонента у творах жанру популярної психології

У системі мови емотивність сприймається як семантичний компонент слова, в якому об'єктивно існують її дрібні сенси – емотивні семи. Аналіз емотивних текстів дозволяє вичленувати такі його компоненти: мовні (емотивна лексика та фразеологія, набір емотивних конструкцій, емоційні «кінеми» та «просодеми» у лексичній виставі та ін); немовні (емоційна ситуація, яка, своєю чергою включає емоційну пресуппозицію, емоційні наміри, емоційні позиції комунікантів у момент спілкування у тому загальний емоційний настрій) [1, с. 66].

Все це знаходить формальний вираз у спеціальних засобах: просодії та кінесиці, лексиці та синтаксисі, структурі та стилістиці, які виступають у функції сигналів про емоційну інформацію даного тексту. Розрізняють кілька семантичних статусів емотивності у слові: емотивне значення, емотивна конотація, емотивний потенціал [9].

Важливо зазначити, що кожна людина – індивід зі своїми вподобаннями, бажаннями, цілями та мріями. Кожен з нас сприймає навколишній світ по-своєму та робить висновки опираючись на особисте бачення та думки. Цей факт є важливим для виокремлення одного з суперечливих аспектів відтворення емоційного компонента.

Емоції є суб'єктивним досвідом, і те, що викликає емоції у одного читача, може не викликати їх у іншого. Головна задача автора такого жанру творів бути обачним та не передавати власні емоційні реакції як універсальні.

Мова є обмеженим інструментом для передачі емоцій. Тому важливо знайти правильні слова та мовні конструкції для того, щоб максимально точно передати емоційний зміст. Однак це завдання може бути складним через індивідуальні різниці у сприйнятті слів та їх значень. Використання експресивної лексики, тобто сильних, зображальних слів можуть сильно вразити читача та викликати певні емоції. Наприклад, такі словосполучення як «глибока туга», «радісна радість» та «невимовне враження» можуть викликати як позитивні, так і негативні почуття у читачів. Введення метафор та символів, які мають емоційне навантаження, можуть передавати абстрактні поняття через конкретні образи: «серце, що стрибає від радості» або «темна хмара горя». Використання порівнянь та аналогій, які допомагають читачеві легше розуміти та співпереживати у момент опису емоцій. Наприклад, «щасливий, як дитина на святі», «сумний, як весняне сонце у хмарах». Також, важливим моментом передачі емоційного елемента виступає використання живих діалогів та монологів персонажів, в яких вони виражають свої почуття. Це дозволяє читачеві розділити емоційний момент з героями книги, поспівчувати їм та зробити для себе певні висновки. Варіації у ритмі та темпі мови можуть підсилювати або змінювати емоційний стан тексту. Наприклад, швидка послідовність коротких речень може передавати напруженість чи хвилювання.

Ключовим моментом є використання повторень слів чи фраз для підсилення емоційного враження або акумулювання різних слів для створення насиченого емоційного образу. Наприклад, «Більше не можу, більше не можу» або «Сум, тривога, страх – всі ці емоції тиснуть на мене». Також можна помітити використання мовних особливостей, що характеризують певний регіон або соціокультурну групу, для створення відповідної атмосфери та передачі конкретних емоцій.

Баланс реалізму та драматизму також відіграє важливу роль та постає одним із складнощів відтворення емоційного компонента. Збереження балансу між реалістичним

відтворенням емоцій і важливістю подачі може бути непростю задачею. Занадто великий драматизм може призвести до перебільшення, тоді як недостатня емоційність може також стати проблемою і виявитися нецікавою для читача.

Реалізм дозволяє створювати більше достовірні та надійні образи, що допомагає читачам легше ідентифікуватися з персонажами чи ситуаціями, зображеними у творах. Якщо ж текст надто драматизований, він може втратити свою цінність та унікальність, і в той же час перетворитися на «мильну оперу». Як вже зазначалося вище, автори книг з популярної психології можуть використовувати як реальні приклади з особистого життя або життя знайомих людей, так і видумані історії для кращого «змальовування» ситуації. Читаючи та аналізуючи деякі ситуації, які подаються авторами, можна зробити висновок, що історії були перебільшеними, зображеними у примітивному контексті, або ж сильно «погіршеними». Читач може з легкістю відчувати штучність поданої ситуації, що в один момент може відвернути його від зацікавленості твором. Також, багато чого залежить від якості перекладу, адже перекладаючи з англійської на українську мову, потрібно взяти до уваги лінгвістичний аспект та адаптацію емоційної ситуації під культурно-ментальний аспект мови перекладу та сприйняття його читачем.

З іншої сторони, драматизм важливий для того, щоб залучити увагу та викликати емоційний відгук у читачів. Він може посилити інтерес та викликати сильні емоції, роблячи текст більш привабливим. Люди по своїй природі зацікавлені в емоційно насичених історіях, тож драматизм може спровокувати більший інтерес та відчуття очікування. Також його використовують для ефективної подачі психологічних концепцій та теорій. Ситуації зі збільшеним емоційним напруженням можуть служити прикладами, які допомагають читачам краще розуміти певні аспекти психології. Драматизм допомагає створювати сильні психологічні образи, які залишають слід в пам'яті читача. Емоційно насичені моменти можуть допомагати виокремлювати та вибірково запам'ятовувати певні аспекти тексту. Також драматичні елементи роблять сюжет більш динамічним та цікавим для читача. За допомогою таких прийомів можна з легкістю підтримувати інтерес аудиторії та зберігати напругу. Драматизм може робити

текст більш привабливим для різних читачів. Він може зацікавити, як тих, хто шукає емоційне сприйняття, так і для тих, хто цікавиться психологічними аспектами. Але варто дотримуватися балансу, щоб уникнути перебільшення та забезпечити адекватну передачу інформації.

Збереження наукової обґрунтованості є ще одним із каменів спотикання для авторів жанру популярної психології. Твори даного жанру зазвичай базуються на наукових даних. Це забезпечує високу якість та актуальність поданої інформації.

Включення посилань на наукові джерела, результати експериментів та висновки відомих авторитетів у галузі психології додає науковій ваги матеріалу. Це свідчить про те, що інформація має підґрунтя у відомих та авторитетних джерелах.

Якщо тема стосується конкретних досліджень, важливо детально викласти методологію та методи, використані у проведенні досліджень. Це допоможе читачеві краще зрозуміти, яким чином була отримана інформація.

Як вже зазначалося раніше, жанр популярної психології вимагає точності та доказів, тому важливо уникати вигадок та базувати інформацію на наукових фактах. Запропоновані теорії чи висновки повинні мати обґрунтування в наукових джерелах та дослідженнях. Візьмемо до уваги книгу Пола Клейнмана «Психологія 101» в якій зібрані багато науково-психологічних експериментів, фактів та теорій, як от тест Роршаха, експеримент під назвою «собаки Павлова», умовні та безумовні рефлекси; всі ці методи були науково-обґрунтовані та мають свої докази та посилання, тому людина, читаючи цей твір, може бути на сто відсотків впевнена в достовірності матеріалу.

Якщо це твори популярної психології, мова та терміни, які використовуються у творах повинна бути зрозумілою кожному читачу, тобто постає важливість використання чіткої та лаконічної мови. Читача можуть ввести в оману складні терміни, словосполучення, так як середньостатистичний «книгоїд» не має вищої освіти психолога та ніколи в житті не стикався з багатьма науково-психологічними поняттями.

Популярна психологія зазвичай спрямована на широке коло читачів. Це означає, що постає проблема звернення до різних вікових груп, культур, соціальних груп і рівнів

освіти. Широка аудиторія нерідко має різні рівні підготовки та різну зацікавленість у психології. Важливо, щоб головні ідеї було висвітлено зрозуміло та доступно для усіх. Залежно від віку та соціальної приналежності читацька аудиторія має різні інтереси у психологічних темах. Отже, одна тема може бути зацікавити та захопити одну людину, а іншу залишити без враження взагалі. Тому потрібно обирати широкий спектр тем, які зможуть зацікавити різні групи читачів. Наприклад, статті про міжособистісні стосунки, емоційний інтелект, самовдосконалення, саморозвиток тощо. Незайвим буде провести своє особисте дослідження, визначити актуальні питання та проблеми аудиторії. Так як у сучасному світі розвита ідея антропоцентризму, важливим бути брати до уваги популярні проблеми буття людини, вести діалог з нею впродовж всього оповідання, щоб скласти враження індивідуальної комунікації з нею.

Отже, у висновку потрібно зазначити, що головною складністю відтворення емоційного компонента у текстах жанру популярної психології є розуміння того факту, що всі люди відрізняються одне від одного, мають різні погляди на життя й також смаки щодо напрямків популярно-психологічної літератури; також потрібно взяти до уваги індивідуальні реакції людей на події та ситуації. Важливо зберігати баланс між емоційним змістом та науковою інформацією. Перевага одного аспекту над іншим може призвести до втрати об'єктивності або читацького інтересу. Використання кліше та стереотипів може викликати втому, недовіру до поданої інформації та втрату захоплення читацької аудиторії. Враховувати культурний аспект емоційного компонента є однією з найважчих моментів у творах цього жанру. Адже, емоційний вираз може мати різне тлумачення в різних культурах. Враховуючи ці дрібниці, автор повинен попідкуватися, щоб його повідомлення було зрозумілим та прийнятним для різних аудиторій.

Емотивна семантика може бути представлена в денотативному макрокомпоненті та складати зміст семантики слова. Конституентами емотивного значення є емотивні семи. Така емотивна семантика й у слів-афективів. Зазначимо, що з розвитком психолінгвістики особлива увага приділяється виявленню афективної сторони слів: слово сприймається як символ певної емоції. Емотивна конотація формується

емотивними семами, які перебувають поза логіко-предметного макрокомпонента семантики слова. Емотивні семи пов'язані з певними ядерними семами чи асоціюються із нею. Така емотивність є вторинною на відміну емотивності у статусі емотивного значення [2].

2.3 Визначення ключових емоційних складових

2.3.1 Аналіз основних емоцій, які характеризують тексти популярної психології

Емотивна семантика може бути представлена у статусі потенціалу. У тексті вона виявляється у словах-символах, асоціативних словах, і навіть у «красивих» - «некрасивих», «добрих», «ласкавих» – і «злих» словах. «Працюючи» в такий спосіб, емотивність має власний спосіб запровадження змісту слів, а також їх внутрішню оболонку. Лексична семантика слова може формуватися з трьох компонентів: логікопредметного, емотивного та функціонально-стилістичного. Логіко-предметний компонент означає денотат, його функція – номінативноідентифікуюча [15].

Емотивний компонент варіюється у двох видах: значення та свідомість (конотація). Функцією емотивного значення є самостійне вираження типізованого емоційного стану або ставлення того, хто говорить до «світу» [3, с.63].

Функцією емотивної конотації є емоційний супровід логіко-предметної номінації, що передає емоційне ставлення до об'єкта номінування. Функціонально-стилістичний компонент регулює вибір та вживання слова, семантика якого відповідає конкретній ситуації мовного спілкування найбільшою мірою. Функціонально-стилістичний компонент реалізує співвіднесеність вживання слова із ситуацією спілкування, зі стильовим контекстом. Аналізуючи емотивність у семантиці слова, не можна залишити без уваги і емотивну валентність даного слова. Семантична система кожного слова має поле, що складається з різноманітних асоціацій. Це «радіуси», якими це слово пов'язане з іншими словами та поняттями та які формують його імплікаціонал та емоціонал [14].

Під емотивною валентністю розуміється здатність даної лінгвістичної одиниці вступати в емотивні зв'язки з іншими одиницями на основі явних або прихованих емосей і, тим самим, здійснювати свою активну емотивну функцію. Актуалізація емотивної валентності відбувається через «несподівані» (незвичні) для рамок стандартного коду поєднання, а також через поєднання, в яких один або більше валентних «партнерів» є емотивними, – у таких випадках маємо справу з комбінаторним збільшенням сенсу, що розвивається у слів у контексті цілого висловлювання. Висловлювання, ламаючи інерцію шаблонних виразів, посилюють естетичну дію на читача. Текст стає більш особистісним, і тому такі конструкції роблять текст більш інтимним, що проникає у «внутрішнє» життя його автора, його особистість. Поєднання слів (або окремі слова), семантика та структура яких допомагає встановити наявність загальної емотивності та назвати емоцію, є емоційними дескрипторами [1, с.30].

2.3.2 Шляхи відтворення емоційно-векторного компонента у перекладі

Функціонування всіх цих закономірностей дозволяє припустити, що вони працюють як різні прояви закону емотивного впливу сили мови. Ці закономірності емотивної практики тексту характеризують емотивність у плані, розкривають деякі семантичні властивості емотивної прагматики. Збільшений останнім часом інтерес до вивчення емоційної сфери психіки людини багато в чому обумовлений поворотом науки до вивчення як цілісності. У зв'язку з цим визнається, що саме з'ясування закономірностей емоційного життя може значно поглибити знання про людину [18].

Протягом багатовікової історії вивчення людини акцентувалися різні сторони та якості її суб'єктивності. Найбільш значущим для філософського осмислення сутності людини завжди було співвідношення раціонального та емоційного, «розуму» та «серця» у його природі. Довгий час ці поняття існували як опозиція протилежних, взаємовиключних сутностей, у якій домінував один, то інший її член. Традиція протиставляти чуттєве раціональному в природі людини позначилася на формуванні

філософських і приватних поглядів на цю проблему і досі є джерелом існування безлічі суперечливих суджень. Незважаючи на це, проблема емоцій завжди привертала увагу дослідників і особливо актуалізувалася у зв'язку з поверненням науки в русло антропоцентричної парадигми. Емотивність тексту має дві сторони: план змісту та план вираження. Емотивний зміст розподіляється за основними рівнями тексту: з одного боку, вона як емотем входить у когнітивний зміст тексту, з іншого, - становить емотивну частину прагматичних стратегій автора [6].

У плані висловлювання емотивність лінійна і представлена у тексті всім набором мовних і текстових маркерів емоцій, мотивованих багаторівневим емотивним змістом. Функціонально-семантична категорія емотивності в тексті може бути представлена через комплекс понять, що диференціюються нами, що відображають її зміст і форму: емотивний фон, емотивна тональність, емотивне забарвлення. Особливості емотивного фону та емотивної тональності визначають специфіку емотивного змісту різних типів тексту та знаходять відображення у характері емотивного забарвлення. Емотивність як лінгвістичний корелят психологічної категорії емоційності є інтегральною властивістю текстів різних типів: вона притаманна текстам всіх основних функціональних стилів – наукового, офіційно-ділового, публіцистичного та художнього [9].

Емотивна специфіка текстів може бути визначена через співвідношення емотивного фону, емотивної тональності та емотивного забарвлення та регламентується функціонально-стильовими нормами [4, с.43]. Врахування особливостей емотивного фону, емотивної тональності та емотивного забарвлення текстів може розглядатися як критерій розмежування таких феноменів, як «емотивність тексту» та «емотивний текст», у межах кожного функціонального стилю. Виявлення різних елементів емотивного змісту текстів, а також облік їх функціональних особливостей обумовлює існування різних груп функцій, властивих текстовій емотивності: функції по співвідношенню емоційної та раціональної інформації в тексті (дублююча, компенсуюча, заміщувальна), функції за прагматичним завданням (емоційне самовираження) оцінка, емоційний вплив на адресата) [4, с.76].

Проблема текстоутворення залишається центральним питанням теоретичної лінгвістики. Однією з причин цього є безперечна актуальність тексту як об'єкта вивчення: мовленнєві твори, відображаючи комунікативні та когнітивні можливості людини, найбільш «близько», порівняно з одиницями мови, підходять до розкриття таємниць людської природи [12].

Другою причиною вважатимуться нерозробленість теорії текстопостроєння. Незважаючи на велику кількість наукових праць, присвячених проблемам тексту, питання створення єдиної теорії тексту поки що становить перспективу лінгвістичних досліджень. Один з найбільш продуктивних підходів до вивчення тексту в сучасних умовах полягає у дослідженні мовленнєвих творів конкретного виду у зв'язку з їхньою таксономічною приналежністю. Емотивний аспект тексту, можливо, є найбільш складним і важливим у ряді подібних досліджень [17].

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНО-ВЕКТОРНОГО КОМПОНЕНТА В ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ Г. ЧЕПМЕНА «П'ЯТЬ МОВ ЛЮБОВІ»

3.1 Психологічно-лінгвістичний аналіз творів

Мова — це інструмент спілкування, який використовується кожним у повсякденному житті як засіб передачі інформації та комунікації з іншими. Також, мова відображає емоційний стан адресата в акті комунікації. В лінгвістиці поняття мови з'явилося у ХХ столітті. На сьогоднішній день, вивчення лінгвістики емоцій відбувається в рамках різних наукових парадигм: прагматичної і лінгвокогнітивної, лінгвокультурологічної та комунікативно – діяльнісної [20].

Отже, будучи частиною природного розвитку людської раси, емоції універсальні і впізнавані у всіх культурах. Хоча всі емоції визначаються ціокультурними параметрами, та, крім універсальних емоційних переживань, спостерігаються і специфічні для певної кул емоції. Оскільки емоції є складовою частиною культури будь-якого народу, то вони обов'язково концептуалізуються і вербалізуються в його мові Як відомо, мова виконує ряд функцій, головною із яких є функція комунікативна [19].

Важливою виступає також емотивна функція, дана функція проявляється через почуття та вираження емоцій. Через емотивну функцію мовець показує власне ставлення до навколишньої дійсності або коли він хоче викликати яку-небудь почуттєву реакцію свого співбесідника. Місце емотивної функції є настільки важливим як та роль, яку відіграють емоції в житті людини. А емоції – це процес ситуативного переживання, процес, що має для людського організму сигнальне і регулююче значення. Емоції – це також детермінант людського світогляду, його переконань чи морального та психічного стану людини, які виражають її оцінне ставлення до життєвих ситуацій, до своєї й чужої діяльності, які відображають відношення між мотивами і можливістю адекватної їм

поведінки суб'єкта. Емоції є важливою складовою людського існування і відіграють важливу роль у житті людей [16].

Емоції (фр. *émotion* від лат. *emovere* «хвилювати, хвилювати») — вид відображення світу, що включає душевні переживання, хвилювання, почуття. Емоції психологічно розуміють як складне явище, що позначає групу психічних процесів: емоційні реакції (поведінка), емоційні ситуації (емоційний вплив) і емоційні стани (переживання), які викликаються соціальними або психологічними подіями і виникають в результаті інтеграція когнітивних і фізіологічних процесів, що впливають на поведінку людини [14].

В. І. Шаховський у своїй праці детермінуючи емотивність як лексичну категорію, класифікує лексичні емотивні одиницата, що називають, виражають та описують емоції. А власне емотивною можна вважати лише лексику, яка призначена для мовного вираження емоцій. Б. Волек розглядає слова, що виражають емоції і слова, що їх називають, як різні емотивні знаки, значення яких може конституюватися або за допомогою понять, або прямих емоційних хвилювань. Я. Гнезділова пропонує розглядати проблему виділення, порівняння та диференціації двох типів дискурсу – емоційного та емотивного – відповідно до комунікативно-прагматичного підходу [11].

У емоційному спілкуванні провідне місце займає вираження емоційних станів співрозмовників, а в емотивному спілкуванні мовними засобами у слухачів викликається певний емоційний стан. В результаті емотивність і емоційність розглядаються в квадраті і відображають дзеркально протилежні процеси [4].

Мовленнєве існування людей неможливе без емоцій, які проникають, впливають і «регулюють» усі сторони їхнього життя, впливаючи на почуття та переживання, фізіологію та поведінку, форми пізнання та концептуалізації.

Сьогодні лінгвістика XXI століття дедалі більше набуває комунікативних характеристик, оскільки просувається сама мета – вивчення комунікативної взаємодії індивідів, яка розрахована на їх діалогічне розуміння щодо параметрів мови, середовища, культури [4].

Натомість лінгвістика накопичила багатий досвід вивчення виразності тексту в його зовнішньому вияві; ґрунтовно вивчено й описано різноманітні способи й засоби вираження виразності в зовнішній формі тексту [12].

Лінгвістів цікавить також класифікація емоційної (емотивної) лексики, емоційність на синтаксичному рівні, емоційність художнього тексту, кроскультурна специфіка вербальних і невербальних проявів емоцій. Феномен текстової емотивності є складним та багатоаспектним, тож багато науковців в різних сферах вивчали даний феномен в різних підходах: психолінгвістичного (Вітт М., Грідін В., Носенко Е., Шахнарович О. та ін.), стилістичного (Азнаурова Е., Болотов А., Матвєєва Т. та ін.), комунікативного (Бидіна І., Городнікова М., Змеєва Г., Піотровська Л., Маслова В., Шаховський В. та ін.), лінгвокультурологічного (Вежбицька А., Вільмс Л., Воркачов С., Селяєв А., Томашева І. та ін.), когнітивного (Баранов А., Данеш Ф., Кніпкенс Е., Цваан Р. та ін.) [3].

Кожний з підходів містить в собі власні концепції текстової емотивності, в яких використовується власна термінологія та особливі методи дослідження. Внаслідок цього, представники суперечливо та по-різному трактують поняття емотивності та експресивності тексту, тому внаслідок чого важко прийти до єдиного поняття в лінгвістиці.

Більшість із зазначених підходів базується на уявленні про те, що лінгвістичний аспект емоційності полягає в загальномантичній інтерпретації емоцій, а власне емоційна функція є результатом творчої обробки інформації під впливом різноманітних емоцій [1]. Адже якщо мова є не просто засобом передачі та сприйняття раціональної інформації з метою ефективною взаємодії та адаптації до навколишнього середовища [2], а й засобом вираження емоцій людей (що, мабуть, також є підпорядкованим) до зазначеної мети), він повинен мати емоційну функцію і, відповідно, спеціальний код для її реалізації. «Звичайно, емоційний код як мовна універсалія формується в кожній мові набором власних засобів, серед яких є експресиви та емотиви на всіх рівнях — від фонологічного до структурного». [3].

Емотивність у мовному розумінні — це чуттєва оцінка предмета, що виражає мовними або мовленнєвими засобами почуття, настрої, переживання людини. Емоційність завжди експресивно-оцінювальна, але не навпаки. Емотивність пов'язана з оціночною функцією, оскільки включає як оцінний мовний зміст, так і експресивне вираження. Емоції засновані на оцінці. Емоція й оцінка взаємодіють таким чином: оцінка — це думка суб'єкта про цінність для нього об'єкта, а емоція — це переживання суб'єктом цієї думки [4].

Таким чином, емоційна оцінка знаходиться на перехресті інтелектуальної та емоційної сфер психіки. Усвідомлений характер оцінки зумовлює їх тісний взаємозв'язок. Емотивність присутня на всіх рівнях мови: фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному. У кожного з них своя система зв'язку. Вчені висувають фонетичні припущення про наявність зв'язку між входженням певного звука до складу слова та значенням цього слова. На думку дослідників, звук може викликати певний сенс у свідомості мовців, стаючи їх символом. Оскільки той, хто сприймає, оцінює явища реального світу, його оцінки переносяться на звуки, які супроводжують ці явища. Так виникають символічні значення звуків взагалі, які поширюються і на звуки мови.

Водночас конкретні звуки можуть викликати відповідне коло асоціацій. Феноменом звукової символіки цікавляться багато мовознавців, як вітчизняних, так і зарубіжних (дослідження І.М. Горелова, О.П. Журавльова, В.В. Левицького, Л. Блумфілда, Д. Крістала). Журавльов на численних експериментах показав, що звуки мають сенс і значення. Крім того, емотивність може передаватися через використання іменників. Все залежить від того, яке значення закладене у цю частину мови. Наприклад, слова, як: fool, lazy or idiot містять у собі негативне значення. Натомість, такі іменники як: treasure, happiness, love викликають позитивні емоції. Саме тому, Г. Чепмен радить використовувати тільки слова, що викликають позитивні емоції. Це прямий шлях до правильного використання другої мови любові до дітей (Слова утвердження), адже це саме ті слова, що виражають відданість та ніжність до Вашої дитини.

На додачу до сказаного, важливою є експресивність емоційних конотацій, яка є лексичним засобом і виявляється через вживання прикметника, який не тільки виражає якість, але й може передавати ставлення мови, її емоційну оцінку чогось. або хтось, неможливо переоцінити. Для передачі негативної оцінки використовуються, наприклад, такі прикметники, як: foolish, silly, bad, lazy. Вони передають почуття гніву, докору або презирства.

Позитивні прикметники типу kind, happy тощо передають почуття радості, ніжності чи здивування. Проте прикметники можуть виражати протилежну оцінку в іронічних виразах. Іронічне значення не властиве прикметнику, а з'являється в результаті контексту. Для посилення емоційного впливу тексту автор іноді вживає прислівники. Прислівник «very» вживається часто. У реченнях вживаються прислівники вимірювання та ступеня. Таким чином, емоційність є компонентом конотативного компонента в семантичній структурі мовної одиниці, що відображає емоційне ставлення носіїв мови до позначеного об'єкта [5].

Емоції, на думку В.Маслова, «матерія невловима», тому їх вивчення потребує часу та зусиль. Адже емоції – це ставлення людини до навколишнього світу, яке виражається різними мовними засобами. Коли йдеться про переклад емоційних слів і виразів, одним із найпоширеніших питань, які виникають, є використання перекладачем надмірного емоційного забарвлення. Це пов'язано з тим, що наша українська мова має ширший діапазон виражальних засобів (багато синонімів чи зменшувально-пестливих суфіксів).

З іншого боку, переклад залежить від контексту. Перекладач не зможе відтворити адекватний переклад, який зберігає емоційність оригінального тексту, якщо не буде відомий йому контекст. Тому для досягнення адекватності перекладу важливо звернути увагу на такі деталі, як, наприклад, при перекладі сленгізмів необхідно використовувати національно специфічні відповідники. Як наслідок, при перекладі мовних засобів вираження емоцій слід уникати екстралінгвістичних, тобто позамовних факторів. Крім того, емотивність не може існувати без експресивності, і розрізнити їх майже неможливо. Експресія в психології розглядається як зовнішнє вираження емоцій.

У лінгвістиці експресивність — це семантико-стилістична, психологічно й соціально мотивована властивість мовних одиниць, що сприймається як інтенсивна експресія, що виділяє окремі одиниці на загальному, нейтральному тлі. Протягом багатьох десятиліть експресивність має свою феноменальність та залишається однією з найбільш актуальних і дискусійних у лінгвістиці. У лінгвістиці існують різні терміни для визначення конкретних засобів, за допомогою яких письменник справляє вплив. Експресивні засоби, стилістичні прийоми, стилістичні засоби та інші терміни вживаються без розбору. Слід розрізняти засоби виразності та стилістичні прийоми.

Усі стилістичні засоби мови можна поділити на специфічні засоби виразності та спеціальностилістичні засоби. Фонетичні засоби, морфологічні форми, словотворчі засоби, лексичні, фразеологічні, синтаксичні форми — все це засоби виразності мови, які служать для емоційного або логічного посилення висловлювання. Ці інтенсифікаційні форми мови задокументовані в словниках і граматиках. Деякі з них стали загальноновживаними, і хороші словники відносять їх до інтенсифікаторів.

У більшості випадків вони мають нейтральні синонімічні форми. Фонетика є найпотужнішим виражальним засобом будь-якої мови. Висота, мелодія, наголос, пауза, протягування, розтягування складів, шепіт, співуча манера мови та інші способи використання голосу ефективніше за будь-які інші засоби підсилюють висловлювання емоційно чи логічно.

Відповідно до статей українського лінгводискурсу експресивність визначається як властивість передавати значення з підвищеною інтенсивністю, що досягається насамперед використанням лексичної та синтаксичної стилістичної чіткості. Лексичними стилістичними виразними мовними засобами, що використовуються для реалізації прагматичних функцій, є епітети, образно-пояснювальні порівняння, персоніфікації, мовні чи авторські метафори.

Основоположником теорії експресивності по праву можна вважати французького лінгвіста Шарля Баллі, який є представником женевської лінгвістичної школи. Концепція С. Баллі — це теорія афективних мовних засобів. Ш. Баллі зазначав, що сама

стилістика вивчає експресивні факти мовної системи з огляду на їх емоційний зміст, а її вищим завданням є вивчення експресивної системи мовних фактів. Експресивна сила одиниць на всіх рівнях мовної структури сприяє деавтоматизації мовлення, привертаючи увагу до відтінків думки та емоційних оцінок сказаного.

На думку В. Виноградова, «експресивне забарвлення... виявляється й у звуковому оформленні слова». Експресивно-емоційна функція — одна з функцій мови, яка виражає емоційний стан адресата по відношенню до предмета мовлення і забезпечує певну сукупність усього висловлювання. Мова виражає не лише думки, а й емоції людини, тому експресивна функція додає мовленню емоційного забарвлення. Інтерес вчених до вивчення експресивної функції зростає, деякі мовознавці вважають її однією з найважливіших і найважливіших функцій. У стилістиці він займає центральне положення і є одним із результатів експресивних стилістичних категорій. Термін «експресія» відноситься до експресивної форми мови.

До поняття «експресивності» входять такі основні компоненти, як: інтенсивність (семантичну насиченість слова, словосполучення, речення, якою наділяє її адресант); емоційність (висловлювання почуттів та емоції, надання діям та вчинкам окрасу); образність (Н.Г. Губенко дав визначення, як образ чогось нового, більш яскравого, яке створюється за допомогою спільних ознак денотатів) та оцінювальність (вказує на ставлення адресанта до предмета мовлення). Як правило, ставлення може бути позитивне або негативне до людини, предмета, ситуації, явища, залежно від контексту.

Оскільки в основу роботи покладено аналіз літературної творчості Г. Чепмена та виявлення в ній виражальних засобів, слід зазначити, що література в цілому зображує людський досвід за допомогою різноманітних прийомів. Воно тісно пов'язане з рефлексією читача – осмисленням і врахуванням попереднього досвіду чи прикладів життєвих ситуацій. Адже, як відомо, книги мають прямий (слова, речення) і символічний вплив на людей (образи, асоціації). Виразити експресивність у мовленні можуть різні рівні мови, а саме лексичні та синтаксичні засоби. Синтаксичні засоби – є

найважливішими системами в мові для вираження виразності, а лексичні засоби є другорядними.

Крім лексико-синтаксичних засобів, необхідно враховувати 12 морфологічних і 36 фонологічних засобів. Прикладами фонологічних засобів є інтонація та звукогра. До морфологічних засобів відносяться: рід та число, суфікси, префікси та закінчення, телескопія, аббревіатури та скорочення. І звичайно ці засоби допомагають у вираженні експресивності, як в усному та і в писемному мовленні. Такі слова утвердження як “дівчинка моя, я тебе лю”, “Mark please, my darling” або “My dear lovely son”. Крім того, в англійській мові через суфікс –ish, можна надати слову відтінок зневаги: childish, lookish, womanish. Вигук — один із прийомів лексичного способу вираження експресивності.

За допомогою вигуків виражається почуття мовця, і вони мають функцію — емоційної емпізи. Оскільки вигуки не називаються предмет або дію, очевидно, що вони не являються самостійною частиною мови. Наприклад в творі Чепмен використав такі вигуки: В українському перекладі: “ах!, ух!,фух!,ура!,гайда!”; а в оригіналі англійською мовою: “LOL, damn, tut-tut, Bff, dear, oh ,bravo!”. Отже, завдяки цьому емотивність і експресивність у мовленні можуть передаватися не лише використанням спеціальної лексики чи синтаксичних конструкцій, а й особливим їх розміщенням, використанням певних стилістичних прийомів, які відіграють вирішальну роль у смислового збагаченні емоційного виразу. Найпоширенішими стилістичними засобами для вираження емоційних станів є лексичні та синтаксичні фігури, представлені тропами: метафора, контраст, метонімія, порівняння, епітет, гіпербола, іронія, оксюморон тощо.

Протягом багатьох років, особливо в галузі психології, «наука про кохання» була науково розроблена. Дослідники пропонують інший погляд на любов. Наприклад, Фрейлі та Шейвер (2000) пояснюють, що теорія прихильності є основою інтимних стосунків і романтичних стосунків дорослих. Гонзага, Келтнер, Тернер, Кампос і Альтемус (2006) виявили кореляцію між коханням і сексуальним бажанням. Того ж року

Вілкінс і Гарейс (2006) також досліджували вираження кохання або освідчення в коханні «Я тебе кохаю» в міжкультурному дослідженні.

Чепмен (2010) у своїй книзі «The Five Love Languages: The Secret to Love That Lasts» також пропонує свій погляд на кохання. Його книга стала бестселером The New York Times і розійшлася тиражем понад п'ять мільйонів примірників. Його також було перекладено на 38 різних мов.

Теорія Чепмена про п'ять мов кохання ґрунтувалася на його тридцятирічному досвіді шлюбного консультанта. Чепмен (2010) робить висновок, що існує п'ять мов кохання, п'ять способів, якими чоловіки (жінки) говорять і розуміють кохання чи емоції, наприклад слова підтвердження, якісно проведений час, отримання подарунків, послуги та фізичний дотик.

«Слова підтвердження» означають, що люди будуть відчувати себе коханими, коли отримають похвалу або позитивні відгуки від своїх значущих людей. Люди з категорії «Якісний час» відчували б, що їх люблять, коли їхні подружжя/партнери приділяють їм нероздільну увагу. Тоді як категорія «Отримання подарунків» підходить людям, які відчують себе коханими, отримуючи подарунки чи сюрпризи. «Акти служіння» — це наступний тип, коли люди почуватимуться коханими, якщо їхні подружжя чи партнери щиро їм допомагатимуть. Нарешті, люди відчують себе коханими, отримуючи ласки та контакти «шкіра до шкіри» в категорії «Фізичні дотики».

Незважаючи на те, що його популярність була широко поширена по всьому світу, ми не знайшли задовільних наукових доказів, окрім особистого захисту Чепмена. Незважаючи на те, що п'ять мов кохання були запропоновані з 1992 року, для підтвердження цієї теорії необхідні подальші дослідження та перевірка побудови. Кілька досліджень, пов'язаних із «П'ятьма мовами кохання», перевірили достовірність цієї теорії.

Егберт і Полк (2006) перевірили валідність п'яти мов кохання (FLL) на 86 студентах (а також як пари) в Університеті Середнього Заходу. Егберт і Полк розробили шкалу FLL, використовуючи структуру з п'ятьма примусовими виборами, яка

просторово змушує вибірку призначити один із FLL і 20 пунктів шкали Лайкерта. Результати показали, що існує п'ять мов кохання, таких же, як ті, що висловив Чепмен, і це стало першим емпіричним підтвердженням теорії FLL.

У 2013 році Полк і Егберт провели подальше дослідження п'яти мов кохання. Це дослідження мало на меті перевірити якість стосунків з точки зору прибутку та надання кожної мови любові. У дослідженні взяли участь вісімдесят три пари, які навчаються в Університеті Середнього Заходу. Полк і Егберт додали п'ять запитань із вимушеним вибором, незважаючи на оригінальну шкалу мов кохання, що включає 20 тверджень шкали Лайкерта. Полк і Егберт також включили шкалу якості реляційної інвентаризації. Результати показали подібність у якості зв'язків між парним відповідним типом і невідповідним типом. Вони також згрупували пари в 12 комбінацій типів пар на основі того, як пари відчували (пасивну) любов та/або виражали (активну) любов. Потім 12 типів були перегруповані в три типи пар: збігаються, частково збігаються та не збігаються на основі їх пасивного чи активного вираження мов любові.

Кук та ін. (2013) провели валідацію побудови міри на основі теорії FLL. Вони використали шкалу FLL для 185 учасників, щоб перевірити гіпотези про наявність п'яти основних аспектів FLL. Результати показали, що існує п'ять мов кохання, однак компоненти відрізняються від теорії FLL, запропонованої Чепменом. Одним із них була жертвна любов, яка включає в себе жертву часу, енергії та почуттів чоловікові.

Через контрастні та/або розбіжності результатів це дослідження мало на меті перевірити конструктивну валідність шкали FLL за допомогою факторного аналізу в Індонезії. Ми також створили індонезійську версію шкали, щоб додати контекстний елемент на п'яти мовах кохання. Чепмен (2010) стверджує, що мови любові є універсальною конструкцією, яку можна знайти в різних країнах. Проте Карандашев (2015) стверджує, що любов справді є універсальною конструкцією, але проявляється по-різному через вплив культури. Наприклад, фізичний дотик, такий як обійми, може бути виявом любові до однієї культури, але може розглядатися як сексуальний прояв в іншій культурі.

Виходячи з цього поняття, ми мали на меті перевірити мови кохання в Індонезії, щоб перевірити пропозицію Чепмена щодо універсальності мов кохання. Контекстний елемент буде обмежений коригуванням мови та формулюванням написання елементів, які будуть обговорюватися в розділі «Метод». Очікувалося, що результати цього дослідження стануть емпіричним доказом, що підтверджує багатовимірні аспекти FLL.

Слід зазначити, що в цьому дослідженні використовується нескінченна популяція, оскільки кількість особин у групі не є фіксованою і може змінюватися. Подібно до багатьох психологічних досліджень, які спираються на студентів університетів як учасників або вибірку (Hunsley & Lee, 2014), у цьому дослідженні також брали участь студенти університетів.

Учасниками були 400 студентів бакалаврату Universitas Dhyana Pura, які були взяті із загальної популяції в 1241 чоловік за допомогою пропорційного методу випадкової вибірки. Вибірка складалася з 181 студента факультету менеджменту, 24 студентів психології, 12 студентів Pendidikan Anak Usia Dini (дошкільна освіта), дев'яти студентів Pendidikan Kesejahteraan Keluarga (сімейний добробут), 17 студентів англійської літератури, чотирьох студентів Маркетингу, 50 студентів фізіотерапії, 42 студенти медичної документації, три студенти природоохоронної біології, 16 студентів харчових наук, 21 студент громадської охорони здоров'я, сім студентів інформаційних систем та 14 студентів інформатики .

400 учасників ми розділили на кілька категорій. За статтю було 148 чоловіків і 252 жінки. Виходячи зі статусу стосунків, 220 людей перебували у відносинах, 164 були неодруженими, а 16 ніколи раніше не зустрічалися. Вік учасників коливався від 18 до 27 років ($M_{age} = 19,85$, $SD_{age} = 1,51$). Переважно етнічна приналежність учасників була балійською (289 студентів), тоді як 31 студент прибув зі Східної Індонезії (Ломбок, NTB, NTT, Амбон, Сулавесі та Папуа). Змінною в цьому дослідженні були п'ять мов кохання, запропоновані Чепменом (2010). Дані про п'ять мов кохання були отримані зі шкали п'яти мов кохання, розробленої дослідниками на основі концепції Чепмена (2010), яка

вимірює аспекти слів підтвердження, якісно проведеного часу, отримання подарунків, актів служіння та фізичного дотику.

У оригінальній версії Чепмен представив іпсативну шкалу для FLL. У ньому 40 парних завдань, у яких індивідів змушували вибрати одне твердження з кожної пари. Однак іпсативна шкала має недоліки, особливо коли дані аналізуються за допомогою факторного аналізу. Енглерт (2010) заявив, що дані, отримані за допомогою іпсативної шкали, неможливо ретельно проаналізувати за допомогою факторного аналізу. Іпсативна шкала також постійно показувала нижчу надійність порівняно з нормативною шкалою.

Факторний аналіз сильно залежить від загальної ваги кожної змінної (Saville & Willson, 1991). Тому очікується, що дані, отримані за допомогою нормативної шкали (наприклад, шкали Лайкерта), відповідатимуть характеристикам факторного аналізу на відміну від іпсативної шкали. Це показує, чому останні дослідження мов кохання (Egbert & Polk, 2006; Cook et al., 2013; Polk & Egbert, 2013) використовували шкалу Лайкерта замість іпсативної шкали Чепмена. У цьому дослідженні ми побудували шкалу п'яти мов кохання. Він складається з 34 тверджень за шкалою Лайкерта з п'ятьма альтернативними відповідями від 1 (зовсім не згоден) до 5 (повністю згоден). На відміну від спеціальної шкали критеріїв Чепмена (окремі шкали для чоловіків і дружин), шкала Лайкерта була розроблена для обох статей, неодружених та/або одружених осіб.

Першим кроком було тестування валідності змісту шкали. Професійні судді допомагали нам оцінювати, чи охоплювали предмети всі аспекти вимірюваної теорії. Через брак експертів, які знайомі з конструктом «Мови кохання», ми ознайомили психолога та психолога з кожним компонентом FLL. Потім їм було призначено оцінити кожен елемент щодо його здатності представляти відповідні компоненти мови кохання. Потім ми перевірили емпіричну валідність шкали, порівнюючи кореляції між кожним пунктом і загальними пунктами шкали FLL. Це призвело до 31 пункту, який мав кореляцію в діапазоні від 0,261 до 0,727, що було більше або дорівнювало 0,25, що вказує на достатню валідність шкали.

Результати перевірки валідності FLL загалом вважалися такими, що відповідають очікуванням. Однак кількість позицій в аспекті «службові акти» все ж була обмежена. Якщо коефіцієнти сумарної кореляції елементів обчислюються за шкалою, що складається з меншої, ніж бажана, кількості елементів, це збільшить ймовірність ефекту помилкового перекриття, тобто можливість отримання коефіцієнтів кореляції, які перевищують фактичні значення (завищені значення), через внесок балів кожного пункту в бали шкали (Azwar, 2013).

Щоб звести до мінімуму випадки помилкового перекриття, ми додали три елементи до аспекту «акти обслуговування». Три пункти були обрані на основі ретельного вивчення результатів статистичного аналізу. Ми переглянули елементи, додавши більш конкретне твердження на основі поведінки. Наприклад, початковий пункт «Мене не турбує, коли мій партнер ігнорує моє прохання про допомогу» було змінено на «відчути себе коханим... коли мій партнер супроводжує мене до лікаря». Три переглянуті пункти були включені до Шкали п'яти мов кохання (пункт № 2, 7 і 14). Потім ми повторно протестували предмети. Під час аналізу всі три пункти мали загальну кореляцію 0,261, 0,405 і 0,407.

Слід зазначити, що шкала Five Love Languages вимірює складні атрибути, атрибути склалися з кількох аспектів. Таким чином, надійність показника була розрахована для кожного аспекту, а загальна надійність була розрахована за допомогою формули Мойзера, щоб отримати зведену оцінку (Azwar, 2013). Отриманий коефіцієнт надійності склав 0,884. Таким чином, інструмент, використаний у цьому дослідженні, був надійним для вимірювання аспектів п'яти мов кохання.

Виходячи з класифікації балів у кожному аспекті FLL, ми мали кількість учасників, які мали переважаючі бали в одному аспекті. У цьому випадку зразок має бути класифікований як «високий» або «дуже високий» в одному аспекті та категорія «середній» або «дуже низький» в інших аспектах. Учасників, які потрапили в цю категорію, називали учасниками «справжньої/чистої категорії» або «ексклюзивної категорії».

З 400 учасників лише 29 учасників потрапили до «справжньої категорії». Решта (371 учасник) були класифіковані як «високий» до «дуже високий» за більш ніж одним аспектом шкали FLL. Іншими словами, у них було більше однієї основної мови кохання

На додаток до класифікації учасників на справжні та змішані категорії, ми також проаналізували, які мови кохання були більш поширеними. Залежно від статі, результати показують, що більшість чоловіків і жінок підпали до типу «слово підтвердження». Це сталося як у справжній категорії, так і в цілому зразку.

За допомогою факторного аналізу виявлено небагато помітних знахідок. Почнемо обговорювати складову «службові дії». Перед факторним аналізом три пункти було вилучено та переглянуто після перевірки їх кореляцій між елементами. Три пункти були переписані через слабкі бали кореляції між елементами. Однак у факторному аналізі три збережені пункти було виключено, тоді як переглянуті пункти конвергентно помістили в один компонент: службові дії. Усі несприятливі пункти також були виключені в результаті факторного аналізу.

Ми стверджуємо, що це відбувається тому, що ми використали кращий підхід і розуміння концепції під час переписування елементів. Переглянуті пункти склалися з ефективних речень, позитивних (сприятливих) виразів і використовували конкретну «діяльність», пов'язану з почуттям кохання. Такі пункти, як «Я не турбувався, якщо мій партнер мені не допоміг», було відкинуто на користь такого пункту, як «Я відчуваю кохання, коли мій партнер повів мене до лікаря». Отже, точне написання предмета/вмісту є важливим для встановлення правильного масштабу.

Ще одним очікуваним результатом було виключення пункту № 24: «Я відчуваю себе щасливим, якщо мій партнер присутній, коли я хворю». Цей пункт спочатку був розташований у компоненті «отримання подарунків» (самодарування). Незважаючи на те, що спочатку він пройшов кореляційний аналіз елемента й суми, ми вважали, що його можна включити до компоненту «якість час». Нам було важко розрізнити дарування собі та якісний час, оскільки сам Чепмен не пояснив відмінності між ними.

Результати факторного аналізу підтвердили наше передбачення, що пункт № 24 конкретно не представляє концепцію отримання подарунка на п'яти мовах кохання. Таким чином, ми пропонуємо зрозуміти та розрізнити поняття отримання подарунка (зокрема дару себе) та якості часу.

Порівняно з висновками Егберта та Полка, п'ять компонентів мови кохання Чепмена можуть мати психометричну валідність. Егберт і Полк вказують, що п'ятифакторне рішення було набагато кращим, ніж одновимірне, три- або чотирифакторне рішення. Наше дослідження показує багатообіцяючий результат із п'ятьма компонентами FLL. Однак Егберт і Полк також співвіднесли інструмент FLL з іншими ustalеними психологічними інструментами. Це було б подальшим покращенням для розгляду майбутніх досліджень; тобто шукати емпіричні результати шляхом співвіднесення інструменту FLL з іншими встановленими шкалами.

Чепмен (2010) стверджував, що кожна людина володіє всіма п'ятьма аспектами мов кохання. Однак є лише одна мова, яка є більш поширеною, ніж інші, і завдяки якій люди відчують себе «найбільш улюбленими». Це називається «основною мовою любові». Результати цього дослідження показали, що більшість людей мали більше однієї основної мови кохання (371 учасник або 92,75%), що схоже на заяву Чепмена.

Основна мова любові формується протягом життя людини. Оскільки діти розвивають свою мову, наслідуючи або навчаючись у своїх батьків або братів і сестер, мови любові засвоюються таким же чином. Люди можуть навчитися мови любові від значущих людей у своїй родині, і кожен член сім'ї може мати кілька різних мов любові. Таким чином, люди можуть з часом розвинути більше ніж одну первинну мову кохання (Charman, 2010).

Чепмен (2010) також пропонує дві умови, які можуть змусити людей ледь розпізнати свою основну мову кохання. Перша умова виникає в осіб, які відчують інтенсивну любов різними способами з боку своїх значущих людей. Тоді вони відчують невпевненість щодо того, які мови кохання змушують їх відчувати себе коханими найбільше. Другий стан трапляється з людьми, які ніколи не відчують себе

коханими. «Вакансія» (або, як сказав Чепмен, «порожні резервуари любові») може викликати у них занепокоєння та труднощі у визначенні того, що змушує їх відчувати себе найбільше коханими. Труднощі змушують їх мати більше однієї основної мови кохання.

Як зазначено в результаті, більшість учасників потрапили в категорію «слова ствердження». Ми досліджували це далі, досліджуючи культурне походження учасників. Мескіта та Уокер (2003) пояснили, що емоції загалом мають біологічну та соціокультурну природу. Це означає, що такі емоції, як почуття кохання, можуть складатися з активності вегетативної реакції, когнітивної оцінки, готовності, а також культурних впливів. Культурна сфера того, що є хорошим, може вплинути на емоційні практики людей.

Фернандес, Каррера, Санчес, Паес і Кандіа (2000) писали, що азіати чинять більший культурний тиск у регулюванні та контролі афективних виразів. Вони виявили, що велика дистанція може вплинути на те, щоб інші придушували свої емоційні прояви. Це також впливає на те, що вони менше словесно висловлюють негативні емоції. Це дослідження показує взаємозв'язок культурних впливів і емоційних переживань. Це можна зробити з виразу почуття кохання.

Незважаючи на свою етнічну приналежність, усі респонденти були індонезійцями. Це вважається унікальним, оскільки індонезійці рідко дають словесну похвалу чи нагороду (Kuntjara, 2003). Індонезійці рідко роблять усні компліменти, оскільки це може призвести до позитивних і негативних результатів. Наприклад, батьки ніколи не хвалять свою дитину, бо бояться, що дитина стане зарозумілою або ледачою.

Порівняно з похвалою, індонезійці краще знайомі з критикою. Звичка критикувати інших людей зазвичай виникає в сімейному оточенні, в академічній обстановці та навіть на дискусійних форумах (Pusparani, 2013). Наприклад, у класі під час виступів студентів і сесій «запитання-відповідь» доповідач зазвичай отримує критику та бере участь у дебатах замість наукової дискусії. У газетах, телебаченні та інших засобах масової

інформації хороші новини рідко висвітлюються як заголовки, на відміну від поганих новин.

Пов'язуючи це з результатами нашого дослідження, звичка висловлювати менше похвал або усної оцінки може вплинути на те, що учасники будуть більше цінувати словесну похвалу. Схвальні слова від партнера були б високо оцінені та змусили б відчувати, що їх люблять. Подальші дослідження можуть вивчити це за допомогою якісного підходу, щоб дослідити причини того, чому людина розвиває стиль «слів ствердження».

Іншим аспектом, який можна покращити, є усунення предметів. Почали з 34 елементів, нам довелося відмовитися від 17 елементів і зберіг решту 17 дійсних елементів. Це може статися через нечутливість у процесі написання елементів. Кларк і Уотсон (1995) підкреслили, що написання завдань повинно мати чітку концептуалізацію цільової конструкції. Як обговорювалося вище, це дослідження приносить більш чітке розуміння кожного компонента мов кохання, наприклад необхідності розрізняти

Отримання подарунка (самодарунок) і Якісний час. Інші приклади, пункти № 22 і 33 Слів ствердження були виключені в результаті факторного аналізу. Ми виявили, що ці два пункти не чітко підкреслювали почуття кохання через використання певної поведінки, а скоріше: «важливо чути підтримку від мого партнера» та «Мене дратує отримати текстове повідомлення «Доброго ранку» від мого партнер щодня».

Бріслін (1970) писав про важливість досягнення еквівалентності між вихідною та цільовою версіями (у цьому контексті індонезійською версією). Це вказує на те, що культурні впливи можуть брати участь у розробці та дійсності предмета. Наприклад, у компонентах Physical Touch елементи, які включають фізичні контакти, такі як обійми та обійми, були виключені, тоді як елементи, які містили торкання волосся або тримання за руки, були збережені у факторному аналізі. Це схоже на наш початковий прогноз, коли ми створювали індонезійську версію мов кохання. Хоча ще занадто рано робити висновки, можливо, є застереження щодо обіймів на відміну від простого тримання за руки чи ніжного погладжування волосся як вияву почуття кохання [3].

3.2 Деталізація емоційно-векторного компонента при перекладі

Чудові приклади використання вербальних засобів в комунікації з дітьми надав Г.Чепмен в своїй книзі “ П’ять мов кохання до дітей”. Ця книга допоможе зрозуміти якою мовою "говорить про любов" ваша дитина, тож ви зможете уникнути непорозуміння у спілкуванні з ним та дати йому відчуття упевненості в собі. Кожна ваша взаємодія з дитиною є формою спілкування. Йдеться не лише про слова, які ви говорите: тон вашого голосу, погляд ваших очей, обійми та поцілунки, які ви даєте, – все це передає повідомлення вашій дитині [14].

Те, як ви спілкуєтеся зі своєю дитиною, не лише вчить її спілкуватися з іншими, це формує її емоційний розвиток і те, як вони будують стосунки в подальшому житті. Термін «слова ствердження» походить від Гері Чепмена, який написав книгу «П’ять мов кохання» [21]. Якщо ви ще не читали цю книгу, її варто прочитати кожній родині. Ця книга була однією з перших книг в жанрі психології, які я прочитала, неймовірно цікава. Для людини, чия мова кохання – це «слова ствердження», ця людина радіє компліменту. Усе, що підбадьорює, піднімає настрій, слова похвали та будьщо, сказане в доброму, обов’язково наповнить резервуар любові цієї людини. Гері Чепмен дає поради тим, хто не є людиною зі словами підтвердження, але ваш чоловік або дитина є такими. Якщо вам важко придумати, що сказати, він пропонує вести невеликий щоденник або блокнот, щоб, якщо ви випадково почувете, як інші говорять слова ствердження (наприклад, на радіо, телебаченні, у церкві, у громаді), занотуйте це як довідковий посібник:

- Висловіть, наскільки ви пишаєтеся своєю дитиною за виконання завдання (наприклад, завершення набору лего);
- Напишіть своїй дитині любовний лист або любовну записку;
- Скажіть дитині, як сильно ви її любите;
- Скажіть спасибі своїй дитині за її наполегливу працю;
- Дайте комплімент своїй дитині за вбрання, яке вона вибрала;

- Подякуйте своїй дитині за те, що вона була доброю до її сестри;
- Скажіть своєму другу комплімент про вашу дитину, коли дитина буде поруч і слухатиме;
- Негайно дайте позитивний відгук вашій дитині навіть після того, як вона зробила помилку, потім виправте/навчіть дитину та надайте позитивний відгук, щоб закінчити.;
- Висловлюйте вдячність за свою дитину та за те, який він/вона чудовий син/дочка;
- І завжди виявляйте вдячність і хвилювання, коли ваша дитина дає вам; слова підтвердження того, що ви чудові батьки (саме так ваша дитина виражає свою любов до вас); Слова схвалення Одна з мов любові до дітей [5].

Поки діти маленькі, батьки не шкодують лагідних слів. Вони захоплюються немовлям: "Omg, what is this awesome eyes (hair)!" Дитина починає повзати, батьки - в захваті. Вона вчиться ходити, тато і мама підбадьорюють її: "That's right! Come on! Well done!" ... Дитина підросла, і чомусь похвала поступається місцем для зауважень. Дитина дорослішає, і все рідше ми хвалимо її, помічаємо тільки помилки. Якщо її рідна мова - слова заохочення, критика їй протипоказана. Пройде двадцять років, а у неї у вухах звучатиме: "You're so fat! Who's going to look at you?", "Fool! How come you haven't been kicked out of school yet?", "Someone like you won't achieve anything in life.". Переконаючи дитину, що вона не гідна ні любові, ні поваги, ви калічите її на все життя. Рефлексивне аудіювання Чудовий спосіб показати дитині, що ви уважні та дбаєте про те, що вона хоче сказати, — поводитися як дзеркало. Повторіть те, що вам говорять, використовуючи різні слова. Наприклад, якщо ваша дитина каже: "I don't play with Max anymore", ви можете відповісти: "You don't play with your friend anymore?". Це дає можливість вашій дитині виражати свої емоції без засудження. Ви можете бути здивовані тим, скільки вони мають сказати! Пояснення почуттів Щоб допомогти дитині розвинути емоційний інтелект, їй важливо навчитися називати свої почуття. Коли ваша дитина висловлює свої почуття вербально, слухайте її слова з співпереживанням і без засудження [11].

Подумайте, як виглядає життя їхніми очима. Якщо ваш малюк виражає свої почуття невербально – наприклад, через істерику або сміється та розважається, займаючись тим, що йому подобається – допоможіть йому виразити те, що він відчуває, як-от щасливий, сумний, розслаблений, скривджений, наляканий, голодний, гордий, сонний, злий, безпорадний, роздратований, збентежений чи радісний. Використання тверджень «помітити». Коли ви хвалите свою дитину за певні вчинки, це допомагає їй відчувати себе добре та дає зрозуміти, яка поведінка вам подобається. Замість того, щоб сказати "хороша робота!" спробуйте бути конкретнішим із «зауваженням»: "I noticed you put away all your toys after the game. Well done!"[14].

Знайдіть способи налагодити стосунки зі своєю дитиною, сказавши щось позитивне про те, що її хвилює, приділяючи увагу її інтересам і жартуючи разом. Пам'ятайте, смійтеся разом зі своєю дитиною, але ніколи над нею. Робіть компліменти своїй дитині щодня протягом цілого місяця і подивіться, як це вплине на ваші стосунки з дитиною. Ви обов'язково посміхнетеся на його обличчі, і щоразу, коли ви це зробите, він почуватиметься ще більш коханим. Слова утвердження — це один із п'яти основних способів показати своїй дитині любов. Навчіться виявляти любов за допомогою схвальних слів і допомогти своїй дитині відчути себе коханою. Висловлюючи похвалу, ви хочете, щоб вона була щирою. Доцільно використовувати конкретні слова замість загальних. Замість того, щоб говорити: "You are a good girl" скажіть: "You're a good girl, picking up your toys without asking!" Крім того, не хваліть, якщо це не відповідає дійсності. Діти розуміють, коли це було сказано не щиро. Якщо ви будете щирі наступного разу, дитина не повірить коли дійсно заслужить. Ваші слова можуть зосереджуватися на особистості, досягненнях, зовнішньому вигляді чи будь-чому іншому, що підтверджує. Наприклад, такі компліменти, як "Your hair really looks awesome today!" or "Great game today!"[12].

Як ви знаєте, існує два види емоційного вираження. Перший — вербальний (коли емоції передаються за допомогою мови), а другий — невербальний (коли емоції виражаються за допомогою жестів або міміки). Невербальне спілкування зазвичай

відбувається несвідомо і мимоволі. Хоча люди певним чином контролюють своє мовлення, правильність і щирість мовної інформації можна оцінити, аналізуючи міміку, жести та інтонацію. У більшості випадків для розуміння невербальних елементів спілкування потрібна спеціальна підготовка. Раніше мови людина засвоює невербальні засоби передачі інформації. Малюки починають розрізняти емоційний стан матері, реагуючи на інтонацію голосу, міміку, жести, дотики [20].

Зустрічаючись з незнайомцями, дорослі формують своє перше враження за допомогою невербальної комунікації (візуального контакту, експресії). Батьки часто не помічають важливості зорового контакту зі своїми дітьми. І це є великою помилкою в батьківстві, адже тісний зоровий контакт між батьками та дитиною є важливим інструментом для нормального розвитку дитини. Коли діти уважно дивляться на вирази обличчя своїх батьків, вони отримують підказки, сигнали щоб зрозуміти їхні вирази. При цьому увага дитини повинна зосереджуватися не тільки на обличчі, а й на рухи губ. Це робить наші заяви більш «читабельними» та легшими для прийняття. За М. М. Бахтіним, зір і слух є безкорисливими і радше споглядальними основами чуттєвого досвіду, які визначають відчуженість людини від зовнішнього світу [18].

На думку філософів, дотик є першоджерелом інформації людини про себе та прямим засобом розуміння буття. Пізнання через тактильне сприйняття є найбільш повсякденним, автентичним і цілісним способом пов'язати нас зі світом речей справжнім і неспотвореним способом. На додачу цього, семантичне навантаження дотику в основному проявляється в комунікативних контекстах. Дослідники прагнули вивчити контекстуальне значення тактильного дотику та його роль у різних повсякденних ситуаціях стосунків між людьми, пропонуючи кілька способів класифікації дотику[2].

Отже, за смисловим навантаженням дотик поділяється на чотири категорії, кожна з яких визначається комунікативним завданням певного характеру: • Функціональний (професійний) дотик - пов'язаний з виконанням завдання, послуги, тобто професійна обумовленість. і професійна орієнтація; має емоційно нейтральний, відсторонений

характер; забезпечення виконання конкретних функціональних завдань є його невід'ємною частиною; • соціальний контакт є ознакою ввічливості та підпорядкований правилам і нормам соціально прийнятної поведінки; • Дружні (дружні) дотики є більш емоційно-особистісно орієнтованими, ніж перші дві категорії тактильних дотиків, дружні дотики зазвичай є вираженням емпатії, але для них характерна деяка жорсткість і стриманість; • Любовний (інтимний) контакт є одним із основних засобів вираження романтичних настроїв, любові та прихильності до адресата. Таким чином, дотик може передати позитивні емоції. Тактильні контакти цієї групи представляють «підтримку, вдячність, прихильність, єдність і інтимне романтичне ставлення або намір».

Г. Чепмен наголошує в своїй книзі на важливість дотиків та фізичного контакту між батьками та дітьми. Дотик - це найпростіша мова любові, оскільки батькам для цього контакту не потрібен особливий привід чи причина. Вони мають практично постійну здатність через дотик донести любов до серця дитини. Мова дотику не обмежується обіймами та поцілунками, а охоплює всі типи фізичного контакту. Навіть коли зайняті, батьки часто можуть ніжно торкнутися руки, спини чи плеча дитини. Незважаючи на те, що деякі батьки роблять це більш демонстративно, є й ті, хто намагається не торкатися до своїх дітей. Здебільшого фізичний контакт обмежений через те, що батьки просто не аналізують їхню поведінку або не знають, як її змінити. Багато хто хотів би навчитися проявляти любов у цей найважливіший спосіб.

Якщо дитина не має регулярного контакту з батьками, у неї розвивається тактильний голод. Слідують випрошування іграшок, погана поведінка та протест. Коли батьки реагують агресивно і фізично карають своїх дітей, ситуація погіршується. Справа в тому, що механізм запрацював – хоча б через покарання. Діти можуть викликати переполох у магазині.– *"Buy me this toy!"*. *"You have to buy me a candy![21]"*. Це вже утворює замкнуте коло. Шкідливі діти не отримують належної любові та ласки від батьків, і в результаті стають агресивними та хуліганями. Адже бої забезпечують їм необхідний сенсорний контакт. Бо родина не надає належної любові! Рукопашний контакт (the hand-to-hand) є природним у взаємодії батьків і дітей, дії яких необхідно

контролювати. У зрілому віці такий контакт набуває нового значення, слугуючи «знаком зв'язку», інтимних романтичних стосунків, які існують між чоловіком і жінкою. Обійми (the full embrace) – тактильний вияв надзвичайно інтенсивних емоційних моментів у дорослих та один з найприємніших і найсильніших тактильних досвідів дитинства.

Найбільша кількість обіймів спостерігається між партнерами, які перебувають на стадії формування та розвитку романтичних стосунків, а також між дітьми та батьками. Інші типові ситуації для цього типу тілесного контакту – зустріч дітей після шкільного : *“ I missed you so much! Let's hug!”*. Прикладом з книги Чепмена є відгук дівчинки Елісон якій 7 років: – *“ I know my mom loves me because she hugs me.”*[21] Крім того, розлучення батьків може стати невідчутним для дитини якщо батьки дотримуються мови любові, наприклад: Джесіка, якій дванадцять років, більшість часу проводить із мамою, але батько завжди відвідує її у вихідні. Вона каже, що особливо відчуває батькову любов до себе. Коли ми спитали чому, дівчинка відповіла: – *“ Every time I come to see him, he hugs and kisses me and says how glad he is to see me. When I'm already leaving, he doesn't let go of me for a long time and says that he misses me always. I know that my mother loves me too - she does so much for me, but I wish that my mother would hug me and admire me as much as my father does.”* [21]

Отже, для багатьох дітей фізичний доторк промовляє виразніше, ніж слова, подарунки, спільне проведення часу чи служіння. Без цього їхню потребу в любові ніколи не буде задоволено. Тактильний контакт з дітьми — одне із головних складових гармонійних взаємин між батьками та дітьми. Тому слід це знати. Важливо обіймати своїх дітей, не залежно від того, скільки їм виповнилося років, поцілуйте їх та казати щось приємне.

Отже, розглянемо стратегії перекладу виразів кохання та твори Г. Чепмена. Загальновідомо, що в сучасному англomовному художньому дискурсі лінгвокультурний емоційний концепт кохання вербалізовано передусім у формі дієслова to love; іменник love, прикметник beloved / lovely / loveless / loving, а також прислівники lovingly. В англійському художньому дискурсі концепт кохання – це когнітивно-пропозиційна

структура, що складається з таких позицій: суб'єкт кохання, форма кохання та його характеристики, мета кохання.

Концепт кохання лінгвістично вербалізується за допомогою різноманітних предикатів. Це можуть бути любовні лексеми або слова, що передають ідею кохання: kiss, to kiss, hug, dove, have a passion. Велику лексико-семантичну групу становлять родинні зв'язки, а кохання – родина. Він включає такі лексичні одиниці, як happiness, happy, peace, cry, warm, relax, deep, soft та ін., а також взаємопов'язані поняття: baby, home, kids, mother, husband, children, family, marriage. Г.Чепмен показав в своєму творі що любов може виражатися різними способами, наприклад: “Physical touch is the easiest love language to use unconditionally, because parents need no special occasion or excuse to make physical contact”. Крім того, через фізичний контакт батьки виражають не тільки свою любов до дитини, а й підтримку, відчуття захищеності. “A favorite kind of physical touch for many parents is to hold a small child while reading a story.”[21] Фізичний контакт може “вилікувати” якщо дитина хвора або емоційно розбита. “Physical touch is important are when a child is sick, hurt physically or emotionally, tired, or when something funny or sad has taken place.”[21] “Stroke your child’s hair or rub their back when they tell you about a difficult day or are upset.”[21] Вербалізація любові в тексті передається по-різному, наприклад через обійми : “Teenagers find hugs and other forms of loving touch especially helpful”, “I know my mommy loves me because she hugs me.” Також через піклування та улюблені дотики своєї дитини : “after sport, you can offer to rub the stiffness out of their muscles”, “you might massage their sore necks and offer some relaxation as well as a loving touch.”, “... many children like to have their backs scratched, even after they are grown and living away from home.”[21]

На додачу до всього, батьки передають любов не тільки обіймами, а й поцілунками: “ I always got a hug and kiss from my mom and a hug from my dad, when i come back home”[21]. Також, за допомогою речей можна виражати фізичний контакт: “Purchase a gift for your child that is touch-oriented, such as a soft pillow, blanket, or sweater” [21]. В книзі “П’ять мов кохання” автор окреслив інші способи вираження любові до

дітей. Наприклад, слова підтримки (утвердження, схвалення). Слів підтримки, схвалення потребує кожна людина, але для тих, у кого ця мова любові є основною, вони просто необхідні, для того, щоб можна було відчутися себе любленим, потрібним, коханим. Навіть коли дитина навчається чи займається чимось їй важлива підтримка батьків, тому висловлювання на кшталт: *"That's close, that's good, yes, great, you've got it,"* заохочують дитину не тільки вивчати наявні слова, але й розвивати майбутній словниковий запас. Найпростіше, це просто казати *"I love you, my small daughter/son"*. *"My mommy loves me and my daddy loves me. Every day they say, 'I love you.'"* [21]. Крім того, важливо поводитися та розмовляти з дітьми як з особистістю. *"Because they don't yell and scream at me... Doug and Betsy treat me like a person... I also know that they love me."* *"Put a Post-it note in their lunch box with some encouraging words"* [21]. Деяким дітям важливо мати щось унікальне, незвичне та секретне між батьками наприклад: *"Create a special name of affection for your child that is only used between the two of you"* [21]. Наступним виявом любові може бути якісно проведений час. Час, проведений разом, також є особливою частиною любові. І знову ж таки, це просто необхідно тій дитині, для якої якісно проведений час є основною мовою любові. Але треба бути обережним, адже можна годинами сидіти поруч, та не відчувати цієї справжньої близькості, тому що бути поруч не означає бути разом. Якісний час означає, що в той час, коли ми разом, ми повинні повністю присвятити себе одне одному. Це, звичайно, не означає, що потрібно весь час дивитися один одному в очі чи розмовляти. Ви можете займатися улюбленими справами для обох: сходити в кіно, театр, погуляти на свіжому повітрі. Важливо тільки одне - щоб сподобалося і вам, і дитині! *"You are important. I like being with you."* *"My mom loves me. She comes to my soccer games and we go out to eat afterward"* *"I can discuss anything with them. I know that they will be understanding and try to help me make good decisions"* [21].

Наступним проявом батьківської любові є подарунки. Подарунки, як матеріальні прояви любові, цінні лише тоді, коли їх дарують щиро та з відкритою душею. Цінність подарунка не так важлива для того, хто розмовляє цією мовою любові; цінним тут є,

перш за все, особлива увага з боку того, хто дарує. Навіть жувальна жвачка може бути показником любові та прямом уваги. *“He gives all the children gum”, “My new car, my folks gave it to me”*[21]. Зробити щось приємне для когось, хто нам дорогий, є символом і виявом нашої любові. Допомогати дитині з уроками, робити щось для неї (приготувати їжу чи попросувати їй одяг), відчуваючи при цьому велику радість, — це найкращий вияв вашої любові до дитини, для якої служіння є основною мовою любові. *“The day you found out that you would have a child, you enrolled for full-time service”, “I know my mom loves me because she sews the buttons on my shirt when they fall off and also helps me with my homework every night.”*[21] Отже, любов може бути виражена різними мовами любові та передана різними діями чи словами.

Використання слова із загальнішим значенням позбавляє перекладача від необхідності пояснення чи уточнення. Загальніше позначення може бути переважним і із стилістичних причин.

Наприклад, слово Shootin' у заголовку одного з підрозділів книги Чепмена Shootin' Straight перекладається як говорити прямо, а не стрільба прямо. Автор дав ширше розуміння даного слова. В наступному реченні словосполучення high school - *“My parents have always been like that. They have given me everything I have ever needed—all my sports equipment in high school, all my clothes, everything.”* [21] В перекладі це школа, адже в українській мові не прийнято ділити шкільні рівні. Переклад звучить так: “Батьки завжди так чинили. Вони ні в чому мені не відмовляли, чи то було спортивне спорядження для школи, чи то одяг – ні в чому.” Наступним прикладом генералізації є вислів lose temper by inches - *“After every conversation they had, he lost his temper by inches”*[21]. Адже, при перекладі з англійської на українську існує багато слів, що означають час, розмір, висоту тому їх можна замінити словами з ширшим семантичним значення, якщо не існує вузких еквівалентів. Український переклад буде такий : “Після кожної їхньої розмови, він втрачав своє терпіння”. Конкретизація — заміна слова чи словосполучення вихідної мови словом із ширшим предметно-логічним значенням і словосполученням із вузким значенням у мові перекладу.

Створена відповідність і вихідна лексична одиниця тепер знаходяться в логічному відношенні включення в результаті застосування цієї трансформації. В реченні використано словосполучення *double credit*: “*Compliment your spouse in the presence of his parents or friends. You will get double credit: Your spouse will feel loved and the parents will feel lucky to have such a great son-in-law or daughter-in-law.*”[21] Переклад такий - Скажіть комплімент своєму чоловікові в присутності його батьків або друзів. Це буде плюс вам: ваш чоловік/дружина почуватиметься коханим, а батьки відчують щастя, що мають такого чудового зятя чи невістку.

Наступний приклад: “*I know he felt my tears running down his neck.*” [21] Український переклад такий: “Я знаю, він зрозумів що я розплакався”. В наступному реченні використана лексема *point*, вона використана в реченні як момент. “*At this point it is a real temptation to punish her, but you should resist.*”[21] Перекладється це речення так: “У цей момент є справжня спокуса покарати її, але ви повинні встояти”. Така лексема як *acceptable* в наступному прикладі “*they learn other, more mature and acceptable ways to replace the behavior*”[21], при перекладі на українську перекладач переклав як: “вони вивчають інше, більш зрілі та нормальні способи заміни поведінки”. Модуляція — це процес заміни лексичної одиниці мови оригіналу однією з лексичних одиниць мови перекладу, значення якої логічно впливає з мови оригіналу. Важливим критерієм лексичних трансформацій (семантичного розвитку) є модуляція. В одному з підзаголовків автор використав таку фразу як “*The way of unselfishness*”[21], тому згідно зі змістом переклад на українську такий “Безкористлива любов”. Наступний вираз *give up* використаний прийом модуляції “*they will mature and give up their childish ways*”. В українському перекладі це звучить так: “Вони подорослішають і кинуть від своїх дитячі спроби”.

Фразеологізм *give up* є настільки багатозначним, і може перекладатися як здатися, покинути, відмовитись від чогось або лишити щось. Лексична одиниця *great* в реченні “*Aren't the kids great?*”[21] за допомогою модуляції перекладається як особливий – “Хіба

діти не особливі?”. Крім того, потрібно передати дану лексему в перекладі таким чином, щоб висловлювання не втратило свого емоційно-забарвленого значення.

Речення “*We are convinced that sharing our home with others and involving the family in service projects had a profound and positive effect on our children.*”[21] Український переклад буде: “Ми переконані: те, що дім відкритий для інших, а сім’я брала участь у харитативних проєктах, справило глибокий позитивний вплив на наших дітей”. Антонімічний переклад – це передача поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника даного слова. У англо-українських перекладах ця трансформація застосовується особливо часто, коли в оригіналі негативна форма спожита із словом, що має негативний префікс. Назва одного з підзаголовків твору Г.Чепмена є прикладом антонімічного перекладу - “*Service or Slavery?*”[21]. Переклад українською - “Відданне служіння”. Ще один приклад антонімічного перекладу в реченні “*When I asked him. He said nothing*”[21], в перекладі це перекладається як – “Коли я запитав його, він зберігав тишу(мовчав)”. Компенсація – це переклад в якому перекладач завдяки лексичним трансформаціям, передає втрачені елементи змісту оригіналу іншим чином для компенсації семантичної втрати. Слід зазначити, що, незважаючи на його важливість для перекладу художньої літератури, феномену компенсації приділяється недостатньо уваги в лінгвістичній літературі

Додавання — це граматична трансформація, яка збільшує кількість слів, словоформ або членів речення в перекладі, чітко виявляючи те, що граматично виражено в оригіналі. Прикладом може постати дане речення - “*What’s in it for me?*” is a predominant attitude in our society” [21]. Українською мовою буде звучати так - «Що це для мене?» саме така цікава позиція домінує у нашому суспільстві. Наступним прикладом додавання буде речення: “*When we as parents learn to speak our children’s love language, even though it differs from our own, we are showing them the way of unselfishness*”[21]. Має такий переклад – “Якщо батьки вчаться розмовляти мовою любові своїх дітей, навіть коли ті мови не збігаються з їхніми власними, то показують тим самим приклад безкорисливості і служіння іншим.” Іншим прикладом додавання є

переклад речення “*But as they grow older, they may look back and realize that your love and presence has been the best gift of all*” [21]. Український переклад – “Та коли вони підростуть, то озирнувшись, усвідомлять, що ваша любов і присутність у їхньому житті були найліпшим подарунком.” Звернемо увагу ще на таке речення “*We must keep the child’s love tank full before we administer discipline*” [21]. “Це означає, що ми маємо дбати про те, аби було задоволено дитячу потребу в любові, перш ніж візьмемося запроваджувати в її житті дисципліну”.

Приклад речення з перестановкою: “*Abuse of gift-giving can occur when a child is living with a custodial parent following a separation or divorce*” [21]. Переклад українською – “Зловживання даруванням подарунків може статися, коли дитина після розтавання або розлучення проживає з батьком-піклувальником.” Наступний приклад “*The day you found out that you would have a child, you enrolled for full-time service.*”[21] Український переклад – “Ви записалися на цілодобове служіння, у день, коли ви дізналися що матимете дитину”. Ще один приклад застосування додавання в перекладі речення “*The most essential emotional element in a happy and healthy marriage is love*” [21]. “Любов завжди була, є і буде найважливішим емоційним елементом щасливого та здорового шлюбу”. “Nothing works well if a child’s love needs are not met”. Український переклад “Коли любовні потреби дитини не задовільнені, нічого не вийде”. “*The most essential emotional element in a happy and healthy marriage is love*” [21]. Любов є найважливішим емоційним елементом щасливого та здорового шлюбу.

Опущення - забезпечення того, щоб непотрібні слова та фрази мовою перекладу були відхилені. Адже суть ясна. Тобто протилежний процес додавання, при якому в перекладі виявляється конкретний мовний елемент. Мова йде про пропуск у перекладі зайвих мовних одиниць.

Abuse of gift-giving can occur when a child is living with a custodial parent following a separation or divorce [21].

Зловживання даруванням подарунків може статися, коли дитина після розтавання або розлучення проживає з батьком-піклувальником. (транслітерація)

The noncustodial parent is often tempted to shower a child with gifts, perhaps from the pain of separation or feelings of guilt over leaving the family [21]. Неопікун, часто мають спокуси засипати дитину подарунками, можливо, через біль розлуки чи почуття провини за те, що залишили сім'ю. (генералізація)

You can simply remember that behavioral expressions of love can be divided into physical touch, quality time, gifts, acts of service, and words of affirmation [21]. Пам'ятайте, що поведінкові прояви любові можна розділити на фізичний дотик, якісний час, подарунки, турботу та слова підтримки. (додавання)

У деяких випадках це елементи, пов'язані зі структурою мови. Прикладом опущення є речення “*You can simply remember that behavioral expressions of love can be divided into physical touch, quality time, gifts, acts of service, and words of affirmation.*”[21]

Українською речення звучати по-іншому, але ідея його залишиться “Пам'ятайте, що поведінкові прояви любові можна розділити на фізичний дотик, якісний час, подарунки, турботу та слова підтримки. Наприклад, “*There is no way to control*”[21] – “неможливо контролювати.” Ще один приклад “*Only the child who feels genuinely loved and cared for can do her best.*”[21] Та в українському перекладі відбувається таке опущення “Дитина, яка відчуває, що її по-справжньому люблять і піклуються, може зробити все можливе”.

Nothing works well if a child's love needs are not met[21].

Коли любовні потреби дитини не задовільнені, нічого не вийде. (транслітерація)

Only the child who feels genuinely loved and cared for can do her best [21].

Дитина, яка відчуває, що її посправжньому люблять і піклуються, може зробити все можливе. (опущення)

The most essential emotional element in a happy and healthy marriage is love [21].

Любов є найважливішим емоційним елементом щасливого та здорового шлюбу. (транслітерація).

We need to fill our children's emotional tanks with unconditional love, because real love is always unconditional.[21]

Нам потрібно наповнити емоційні резервуари наших дітей беззастережною любов'ю, адже справжня любов завжди безумовна.

The day you found out that you would have a child, you enrolled for full-time service. [21]

Ви записалися на цілодобове служіння, у день, коли ви дізналися що матимете дитину. (транслітерація)

“Her emotional needs had to be met before she had the capacity to receive or appreciate a gift in the same spirit in which it was given.” [21]

Її емоційні потреби потрібно було задовольнити, перш ніж вона матиме здатність отримати або оцінити подарунок у тому ж дусі, в якому він був подарований (додавання)

“Remember, your children may not now realize how much you are giving, even as you continue to fill their emotional tanks.” [21]

Пам'ятайте, що ваші діти зараз можуть не усвідомлювати, скільки ви даєте, навіть якщо ви продовжуєте наповнювати їхні емоційні потреби (опущення).

“But as they grow older, they may look back and realize that your love and presence has been the best gift of all.” [21]

Та коли вони підростуть, то озирнувшись, усвідомлять, що ваша любов і присутність у їхньому житті були найліпшим подарунком (транслітерація)

Thus, acts of service has an intermediate step” [21]

Таким чином, служіння має проміжний крок. (опущення)

Враховуючи вище сказане можна дійти висновку що першочерговим завданням перекладача є досягнення семантичної еквівалентності між текстом оригіналу та перекладом. Для цього потрібні різноманітні перекладацькі трансформації, а також трансформації, що впливають на граматичну структуру висловлювання на рівнях компонентної еквівалентності. Причина еволюції граматичних трансформацій полягає в тому, що кожна мова має свою структуру, яку перекладач повинен враховувати.

Емотивність у сучасному мовознавстві визначається як лінгвістична категорія, що характеризується вираженням емоцій. Емотивність також називають чуттєвою оцінкою

позначається предмета. Використання мовних засобів для опису та передачі певних емоцій є найбільш наочним проявом цього явища в лінгвістиці. Емотивність виражається в мові на чотирьох рівнях: фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному. Емоції передаються звуками на фонетичному рівні. Звукосполучення часто викликають асоціації, які викликають позитивні або негативні емоції. Додавання суфіксів виявляє емоційність на морфологічному рівні.

На лексичному рівні важливу роль відіграють формальні елементи вираження емоцій, такі як частки, вигуки чи звертання. На цьому рівні прикметники є найосновнішим мовним засобом вираження, що відображає як позитивні, так і негативні конотативні значення. Натомість експресивні засоби мови — це фонетичні засоби, морфологічні форми, засоби словотворення, лексичні, фразеологічні та синтаксичні форми, які служать у мові для емоційного або логічного підсилення висловлювання.

Усі способи спілкування, вираження власної думки, впливу на співрозмовника чи аудиторію поділяються на вербальні (мова) і невербальні (невербальні) (жести, міміка, пантоміміка, зовнішність). Мова та мовлення є прикладами вербальних засобів. Звернемося до основ: мова — це система звукових сигналів, письмових знаків і символів, які використовує людина для сприйняття, обробки, зберігання та передачі інформації; мовлення — це специфічне використання мови для вираження думок, почуттів і настрою. Невербальна комунікація завжди присутня поруч із вербальною. Невербальне спілкування часто може передати набагато більше інформації, ніж вербальне.

ВИСНОВКИ

1. Емоції є фундаментальною частиною людського існування, вони впливають на наші рішення, поведінку, сприйняття світу та взаємодію з іншими людьми. Вони діють як каталізатори для важливих особистісних та соціальних процесів, таких як мотивація, емпатія, співпереживання, та відіграють ключову роль у формуванні наших відносин.

2. Вираження емоцій є життєво необхідним для психологічного здоров'я та соціального благополуччя людини. Воно дозволяє індивідам виражати свої почуття, сприяє психологічному розвантаженню та допомагає у формуванні глибших міжособистісних зв'язків. Невиражені або пригнічені емоції можуть призвести до психологічних проблем та порушень у міжособистісних відносинах.

3. З точки зору психології, емоції можна класифікувати за різними параметрами, включаючи інтенсивність, тривалість, причину виникнення, та спрямованість. Вони можуть бути позитивними чи негативними, сильними або слабкими, тривалими або миттєвими. Психологи розглядають емоції через призму їх впливу на когнітивні процеси, поведінку та соціальну адаптацію людини.

4. Психологічні аспекти емоцій у популярній психології часто зосереджуються на розумінні того, як емоції впливають на наші думки, поведінку та взаємодії з іншими. Ці тексти можуть охоплювати теми, такі як управління емоціями, вплив емоцій на прийняття рішень, а також стратегії для розвитку емоційної інтелектуальності. Вони надають читачам інструменти для кращого розуміння власних емоційних станів та розвивають навички для їх ефективного вираження та регуляції.

5. Відтворення емоційного компонента у творах жанру популярної психології має свої складнощі та нюанси. Авторам потрібно балансувати між науковою точністю та доступністю матеріалу для широкої аудиторії. Важливо точно та зрозуміло передати складні психологічні концепції, не втрачаючи при цьому емоційну глибину та значущість теми. Іноді це може включати спрощення або адаптацію складних теорій, що

може призвести до втрати деяких важливих нюансів. Також важливо враховувати культурні та індивідуальні відмінності у сприйнятті та вираженні емоцій.

6. Визначення ключових емоційних складових у психології включає ідентифікацію основних емоцій, таких як щастя, смуток, гнів, страх, та дивування, а також розуміння їх впливу на людську поведінку та думки. Це також означає аналіз того, як емоції впливають на міжособистісні відносини, прийняття рішень, та сприйняття світу. Ключові емоції часто аналізуються через призму їх інтенсивності, тривалості, та контексту, в якому вони виникають.

7. Аналіз основних емоцій у текстах популярної психології зосереджується на вивченні загальнолюдських емоційних досвідів, таких як радість, смуток, страх, гнів, та інші. Важливою темою є дослідження того, як ці емоції впливають на наше повсякденне життя, включаючи особисті відносини, роботу, та здоров'я. Тексти намагаються донести ідеї про те, як зрозуміти, прийняти, та керувати цими емоціями для покращення якості життя.

8. Відтворення емоційно-векторного компонента у перекладі вимагає глибокого розуміння культурних та мовних нюансів. Перекладач повинен враховувати, яким чином різні культури сприймають та виражають емоції, а також пам'ятати про важливість точної передачі емоційного забарвлення тексту. Це може включати використання аналогій, метафор, інтонаційних підказок та інших мовних засобів, які допомагають читачеві пережити ті самі емоції, що й оригінальний текст.

9. Відтворення емоційно-векторного компонента в перекладі творів Г. Чепмена "П'ять мов любові" вимагає психологічно-лінгвістичного аналізу, зосередженого на тонких відтінках емоційного сприйняття та культурних аспектах любові. Це передбачає не лише точний переклад слів, але й передачу глибини та специфіки емоційного досвіду, що описується в книзі. При перекладі важливо зберігати нюанси міжособистісних стосунків та різноманітність способів вираження любові, які автор вважає ключовими для розуміння концепту "мов любові".

10. В процесі перекладу творів Г. Чепмена "П'ять мов любові", важливо детально відтворити емоційно-векторний компонент, що включає точне розуміння та передачу різних способів вираження любові. Перекладач повинен зосередитися на емоційних нюансах та культурних контекстах, щоб точно передати суть п'яти мов любові – слова підтримки, час, подарунки, допомога та фізичний дотик. Задача – зберегти глибину та емоційний вплив оригіналу, водночас адаптуючи текст до культурних особливостей цільової аудиторії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонівська М. Головні особливості функціонування та перекладу метафор у сфері публіцистичного дискурсу. Молодий вчений, 2016. № 4.1.С. 19—23.
2. Булкіна А. Діалогічний любовний дискурс: реалізація стратегії самопрезентації в мовленнєвому жанрі «знайомство» (на матеріалі творчості Томаса Гарді). Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна, 2014. Вип. 48. С. 43—45. Гноєва Н. Любовний дискурс українського інтелектуального роману 20-х років XX століття. URL: http://www.philology.univer.kharkov.ua/nauka/para_konf/Gnoeva_06.pdf
3. Іванов Д.І. Психологічний аналіз системи дитячо–батьківських відносин в парадигмі глибинної психології : автореф. дис. ... канд. психол. наук / Д.І. Іванов. – Одеса, 2005. – 20 с.
4. Емоції як об'єкт лінгвістичних досліджень. URL: http://www.rusnauka.com/6_SWMN_2015/Philologia/3_187807.doc.htm
5. Чайковська Є. Ю “Поняття Емотивність та Експресивність у мові”/ Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи., 2012. – 279 с.
6. Bradford, G. K. (2015). Romantic love as a path: Tensions between erotic desire and security needs. In K. J. Schneider, J. F. Pierson, & J. F. T. Bugental (Eds.), Handbook of humanistic psychology (2nd ed., pp. 667–680). Thousand Oaks, CA: SAGE. <http://dx.doi.org/10.4135/9781483387864.n52>
7. Crain, E. (2017). The relationship between Adlerian birth order and marital satisfaction (Unpublished doctoral dissertation). Chicago School of Professional Psychology, Chicago, IL
8. Dawson, K. (2004, December). Romantic relationships: A model for compatibility. AHP (Association for Humanistic Psychology) Perspective, 14–17.

9. Diamond, R. M., Brimhall, A. S., & Elliott, M. (2018). Attachment and relationship satisfaction among first married, remarried, and post-divorce relationships. *Journal of Family Therapy*, 40, S111–S127. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-6427.12161>
10. Fallis, E. E., Rehman, U. S., Woody, E. Z., & Purdon, C. (2016). The longitudinal association of relationship satisfaction and sexual satisfaction in long-term relationships. *Journal of Family Psychology*, 30, 822–831. <http://dx.doi.org/10.1037/fam0000205>
11. Fincham, F. D., Stanley, S. M., & Beach, S. R. H. (2007). Transformative processes in marriage: An analysis of emerging trends. *Journal of Marriage and Family*, 69, 275–292. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00362.x>
12. Fitzpatrick, J., & LaFontaine, M.-F. (2017). Attachment, trust, and satisfaction in relationships: Investigating actor, partner, and mediating effects. *Personal Relationships*, 24, 640–662. <http://dx.doi.org/10.1111/per.12203>
13. Gordon, A. M., & Chen, S. (2016). Do you get where I'm coming from?: Perceived understanding buffers against the negative impact of conflict on relationship satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 110, 239–260. <http://dx.doi.org/10.1037/pspi0000039>
14. Hair, J. F., Jr., & Black, W. C. (2000). Cluster analysis. In L. G. Grimm & P. Yarnold (Eds.), *Reading and understanding more multivariate statistics* (pp. 147–205). Washington, DC: American Psychological Association.
15. Kirkpatrick, L. A., & Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66, 502–512. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.66.3.502>
16. Lentz, S. A. (2017). Not supposed to feel, not supposed to care: The impact of masculinity, intimacy, and normative male alexithymia on men's relationship satisfaction (Unpublished doctoral dissertation). California School of Professional Psychology, San Francisco, CA

17. Li, P.-F., & Johnson, L. N. (2018). Couples' depression and relationship satisfaction: Examining the moderating effects of demand/withdraw communication patterns. *Journal of Family Therapy*, 40, S63–S85. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-6427.12124>
18. Luster, S. S., Nelson, L. J., & Busby, D. M. (2013). Shyness and communication: Impact on self and partner relationship satisfaction. *Journal of Couple and Relationship Therapy*, 12, 359–376. <http://dx.doi.org/10.1080/15332691.2013.836322>
19. Mark, K. P., & Jozkowski, K. N. (2013). The mediating role of sexual and nonsexual communication between relationship and sexual satisfaction in a sample of college-age heterosexual couples. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 39, 410–427. <http://dx.doi.org/10.1080/0092623X.2011.644652>
20. McIntyre, K. P., Mattingly, B. A., & Lewandowski, G. W., Jr. (2015). When 'we' changes 'me': The two-dimensional model of relational self-change and relationship outcomes. *Journal of Social and Personal Relationships*, 32, 857–878. <http://dx.doi.org/10.1177/0265407514553334>
21. Gary Chapman. *5 languages of love* / Gary Chapman. – 1997.

ДОДАТКИ

Види емоцій людини

Види емоцій

Базові (нижчі) - переживання, пов'язані із задоволенням або незадоволенням фізіологічних потреб).

Вищі - переживання, які виникають на ґрунті задоволення духовних потреб.

Позитивні - емоції, що пов'язані із задоволенням потреб.

Негативні - емоції, які викликають почуття незадоволення і вимагають зміни ситуації.

Стенічні емоції, які підвищують життєдіяльність людини, посилюють активність (радість, наснага, гнів).

Астенічні - емоції, які пригнічують життєдіяльність організму, знижують енергію суб'єкта (страх, туга, сум) .

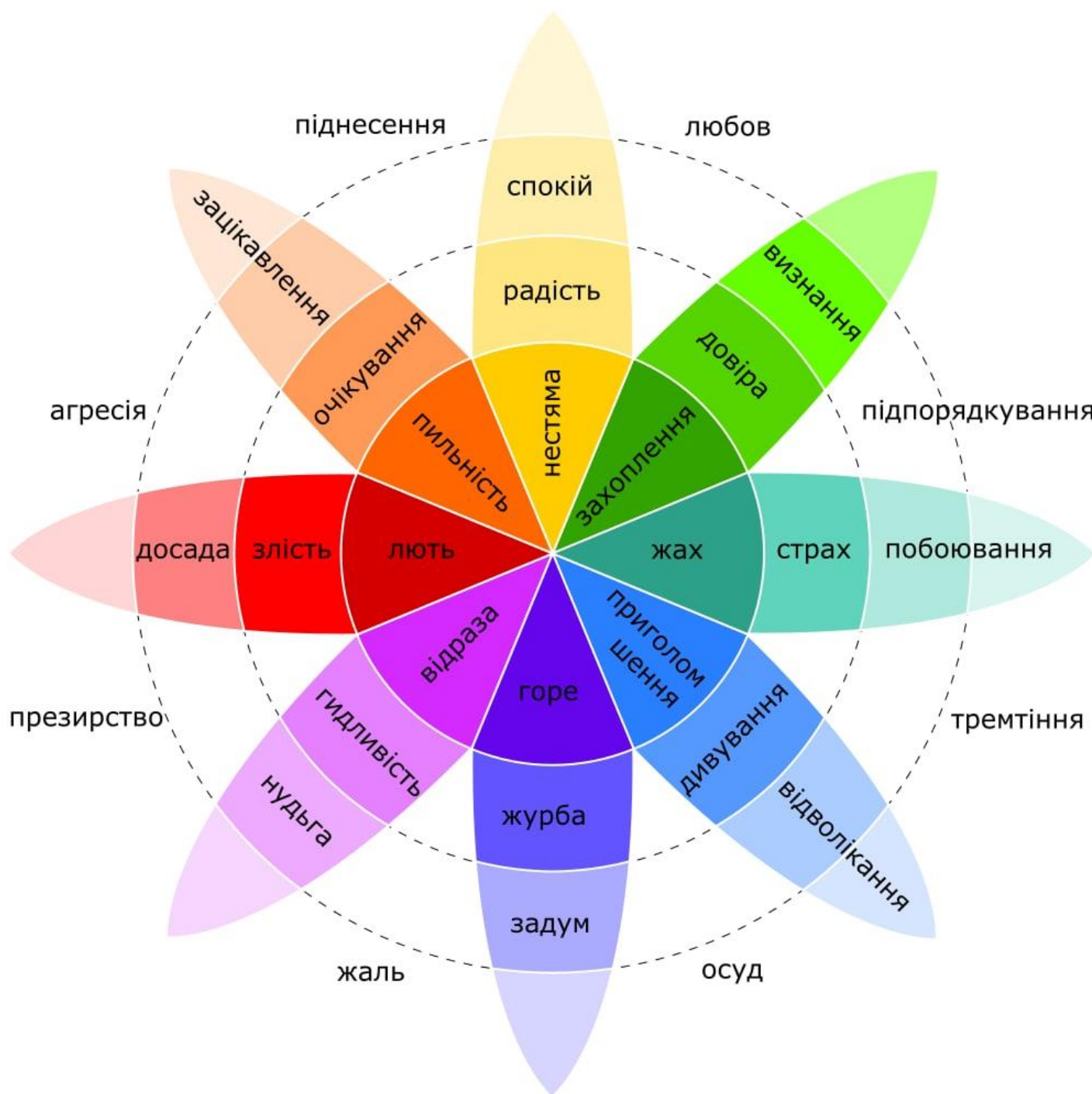
Класифікація емоцій

Перекладацькі трансформації

Перекладацька трансформація	Значення	Приклад
Перестановка	Вид перекладацької трансформації, що полягає в зміні порядку прямування мовних елементів у тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу	Two urgent problems were solved. Було вирішено дві гострі проблеми. But some question arise here. Але тут виникає питання. The mentioned above is not, however, so important. Однак згадане вище не є таким важливим.
Заміна (субституція) <ul style="list-style-type: none"> • Конкретизація • Генералізація 	Уживання однієї мовної одиниці замість іншої.	It was so noisy that we couldn't hear anyone. В галасі ми нікого не могли почути. His things were everywhere. Його речі були розкидані всюди. (things) He spent ninety days in jail. Anne lost her temper by inches. Вона втрачала своє терпіння.
Додавання	Лексичні збільшення, обумовлені формальною невиразністю семантичних компонентів словосполучення у вихідній мові.	The Head proposed a meeting to discuss the most urgent issues. Завідувач запропонував провести збори, щоб обговорити найбільш гострі проблеми.
Опущення	Відсутність якого-небудь із членів речення, що сприймається як нульове його вираження.	This is an important remark to make. Це – важливе зауваження. Just and equitable treatment. Справедливе відношення.

Колесо емоцій Плутчика

Таблиця прикладів відтворення емоційно-векторного компонента у процесі перекладу твору Г. Чепмена «П'ять мов любові»

Текст оригіналу	Текст перекладу та використаний вид перекладу
1. Abuse of gift-giving can occur when a child is living with a custodial parent following a separation or divorce.	Зловживання даруванням подарунків може статися, коли дитина після розтавання або розлучення проживає з батьком-піклувальником. (Transposition)
2. The noncustodial parent is often tempted to shower a child with gifts, perhaps from the pain of separation or feelings of guilt over leaving the family.	Неопікун, часто мають спокусу засипати дитину подарунками, можливо, через біль розлуки чи почуття провини за те, що залишили сім'ю. (Generalization)
3. You can simply remember that behavioral expressions of love can be divided into physical touch, quality time, gifts, acts of service, and words of affirmation.	Пам'ятайте, що поведінкові прояви любові можна розділити на фізичний дотик, якісний час, подарунки, турботу та слова підтримки. (Omission)
4. If I love them only when they meet my requirements or expectations, they will feel incompetent and will believe it is pointless to do their best, since it is never enough.	Якщо я люблю їх тільки тоді, коли діти відповідають моїм вимогам чи очікуванням, вони відчуватимуть себе некомпетентними і будуть намагатися робити все можливе, адже цього ніколи не вистачає. (Morphological Replacement)

<p>5. Nothing works well if a child's love needs are not met.</p>	<p>Коли любовні потреби дитини не задовільнені, нічого не вийде. (Transposition)</p>
<p>6. Only the child who feels genuinely loved and cared for can do her best.</p>	<p>Дитина, яка відчуває, що її по-справжньому люблять і піклуються, може зробити все можливе. (Omission)</p>
<p>7. The most essential emotional element in a happy and healthy marriage is love.</p>	<p>Любов є найважливішим емоційним елементом щасливого та здорового шлюбу. (Transposition).</p>
<p>8. We need to fill our children's emotional tanks with unconditional love, because real love is always unconditional.</p>	<p>Нам потрібно наповнити емоційні резервуари наших дітей беззастережною любов'ю, адже справжня любов завжди безумовна. (Generalization)</p>
<p>9. The day you found out that you would have a child, you enrolled for full-time service.</p>	<p>Ви записалися на цілодобове служіння, у день, коли ви дізналися що матимете дитину. (Transposition)</p>
<p>10. Compliment your spouse in the presence of his parents or friends. You will get double credit: Your spouse will feel loved and the parents will feel lucky to have such a great son-in-law or daughter-in-law.</p>	<p>Зробіть комплімент своєму чоловікові в присутності його батьків або друзів. Ви отримаєте подвійну заслугу: ваш чоловік буде відчувати себе коханим, а батьки будуть щасливими мати такого чудового зятя чи невістки. (Generalization)</p>
<p>11. "Her emotional needs had to be met before she had the capacity to</p>	<p>Її емоційні потреби потрібно було задовольнити, перш ніж вона матиме</p>

receive or appreciate a gift in the same spirit in which it was given.”	здатність отримати або оцінити подарунок у тому ж дусі, в якому він був подарований. (Transposition)
12. “Remember, your children may not now realize how much you are giving, even as you continue to fill their emotional tanks.”	Пам’ятайте, що ваші діти зараз можуть не усвідомлювати, скільки ви даєте, навіть якщо ви продовжуєте наповнювати їхні емоційні потреби. (Generalization)
13. “But as they grow older, they may look back and realize that your love and presence has been the best gift of all.”	Та коли вони підروуть, то озирнувшись, усвідомлять, що ваша любов і присутність у їхньому житті були найліпшим подарунком (Transposition)
14. “Shootin’ Straight”	Говорити прямо. (Generalization)
15. Making requests is more soothing, forestalls anger, and helps us be positive and pleasant.	Прохання більше заспокоюють, запобігають гніву та допомагають нам бути позитивними. (Generalization)
16. “What’s in it for me?” is a predominant attitude in our society”	“Що я з цього буду мати”? – саме така позиція домінує у нашому суспільстві. (Generalization)
17. “We are convinced that sharing our home with others and involving the family in service projects had a profound and positive effect on our children.”	Ми переконані, що те, що ми ділилися домом з іншими людьми та залучали сім’ю до харитативних проєктів, мали глибокий і позитивний вплив на наших дітей. (Generalization)

18. "For these children, their parents' acts of service came through as emotional love"	Для цих дітей служіння їхніх батьків було проявом емоційною любов'ю (Generalization)
19. "He said nothing..."	Він тримав тишу. (Substitution)
20. "When we as parents learn to speak our children's love language, even though it differs from our own, we are showing them the way of unselfishness."	Коли ми як батьки вчимося розмовляти мовою любові наших дітей, навіть якщо вона відрізняється від нашої власної, ми вказуємо їм шлях безкорисливості (Generalization)
21. "They learn other, more mature and acceptable ways to replace the behavior"	Вони вивчають інші, більш зрілі та нормальні способи заміни поведінки (Generalization)
22. Some parents, particularly those who did not receive much love in their own childhood, tend to skip the importance of nurturing a child.	Ті батьки, які отримували мало любові у власному дитинстві, схильні пропускати важливість виховання дитини. (Transposition)
23. Issuing commands is necessary and appropriate at times.	Накази іноді є необхідними. (Transposition)
24. Children are great observer	Діти надзвичайно спостережливі. (Substitution)
25. If you punish a small child for this, you are not only hurting him but directly interfering with his normal development.	Якщо ви караєте за це маленьку дитину, ви не тільки робите їй боляче, а й прямо заважаєте її нормальному розвитку. (Transposition)
26. Negativism usually starts when children are two, but you	Заперечення зазвичай починається з двох дітей, але можна бачити приклади

can see examples of it in virtually every age.	цього практично в кожній епісі (Transposition).
27. Critical words can be painful to any child, but to this child, they will be emotionally devastating.	Критика може бути болючою для будь-якої дитини, але для цієї дитини вона буде емоційно руйнівною. (Transposition)
28. This traumatic break ruptures the child's emotional tank and drains his interest in learning.	Цей травматичний розрив розриває дитину емоційно і виснажує його інтерес до навчання. (Transposition)
29. A child whose parents have divorced will usually show lessened academic interest for several months until some measure of security and assurance of love can be restored to his world.	Дитина, чії батьки розлучилися, зазвичай демонструватиме знижений інтерес до навчання протягом кількох місяців, поки в її світі не відновиться певна міра безпеки та впевненості в любові. (Transposition)
30. You are the key to your children's ability to learn and succeed in every way.	Ви – ключ до здатності ваших дітей навчатися та досягати успіху в усіх відношеннях. (Substitution)
31. The child may or may not receive meaningful love from the custodial parent.	Дитина може отримувати або не отримувати значущої любові від батьків-опікунів (Transposition)
32. With your children, you have a tremendous resource of love.	Маючі дітей у вас з'являється величезний ресурс любові. (Transposition)

<p>33. Speak your spouse's primary love language; speak your children's love language.</p>	<p>Розмовляйте основною мовою кохання вашого чоловіка; говоріть своєю мовою дитячої любові. (Transposition)</p>
<p>34. Children are more emotional than cognitive, that is, they remember feelings more readily than they do facts.</p>	<p>Діти більше емоційні, ніж пізнавальні - тобто вони запам'ятовують почуття легше, ніж факти. (Transposition)</p>
<p>35. Moving from concrete to abstract thinking is a huge step, and not all children can accomplish it on cue.</p>	<p>Перехід від конкретного мислення до абстрактного – це величезний крок, і не всі діти можуть зробити це за наказом. (Transposition)</p>
<p>36. Loving service is not slavery, as some fear.</p>	<p>Любовне служіння – це не рабство, як дехто боїться. (Transposition)</p>
<p>37. We serve our children, but as they are ready, we teach them how to serve themselves and then others.</p>	<p>Ми служимо нашим дітям, але як вони готові, ми навчити їх служити собі, а потім іншим. (Substitution)</p>
<p>38. One sign of anxiety in children is an inability to easily make eye contact.</p>	<p>Однією з ознак тривоги у дітей є нездатність без труднощів підтримати зоровий контакт. (Substitution)</p>
<p>39. The emotionally deprived child will have difficulty in the simplest</p>	<p>Емоційно депривована дитина буде відчувати труднощі в найпростіших речах. (Addition)</p>
<p>40. The best way to love your children is to love their mother [father].</p>	<p>Найкращим способом прояву любові до дітей є прояв любові до їх матері (батька). (Substitution)</p>

**Частотність використання перекладацьких трансформацій у творі Г. Чепмена
«П'ять мов любові»**

